

Natura 2000 elővizsgálati dokumentáció (4064-12-ENVI EU Pilot eljárásban)

az erdőgazdálkodásra vonatkozóan a Dél-Borsodi Erdőtervezési Körzetben erdőtervben megállapított előírásoknak a Bükk-hegység és peremterületei (HUBN10003), a Hór-völgy és Déli-Bükk (HUBN20002), továbbá a Kisgyőri Halom-vár-Csincse-völgy-Cseh-völgy (HUBN20007) Natura 2000 területre, valamint a kijelölés alapjául szolgáló élőhelytípusok és fajok természetvédelmi helyzetére gyakorolt hatásainak értékeléséről.

1. Azonosító adatok

A tervet készítő szervezet, címe, vezető tervező neve, elérhetősége:

Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága (továbbiakban: EI)
(3526 Miskolc, Blaskovics utca 24.), Török Tamás erdőfelügyelő (+36-30-626-8187)

Az adatbeszerzésben közreműködő szervezet, címe, kapcsolattartó neve, elérhetősége:

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Erdészeti Igazgatóság (továbbiakban: NÉBIH)
(1023 Budapest, Frankel Leó út 42.-44.), Szolnyik Csaba főerdőtervező (+36-70-436-0376)

Az adatokat szolgáltató szervezet, címe, kapcsolattartó neve, elérhetősége:

Bükk Nemzeti Park Igazgatóság 3304 Eger, Sánc u. 6. (továbbiakban: BNPI)
Schmotzer András kutatási szakreferens (+36-30-349-5701)

2. Az érintett Natura 2000 terület

Továbbiakban a 2.2. kivételével erdőtervezési körzet alatt a cím szerinti vizsgálati területet kell érteni.

2.1. Az erdőtervezési körzetben található, vizsgált Natura 2000 területek:

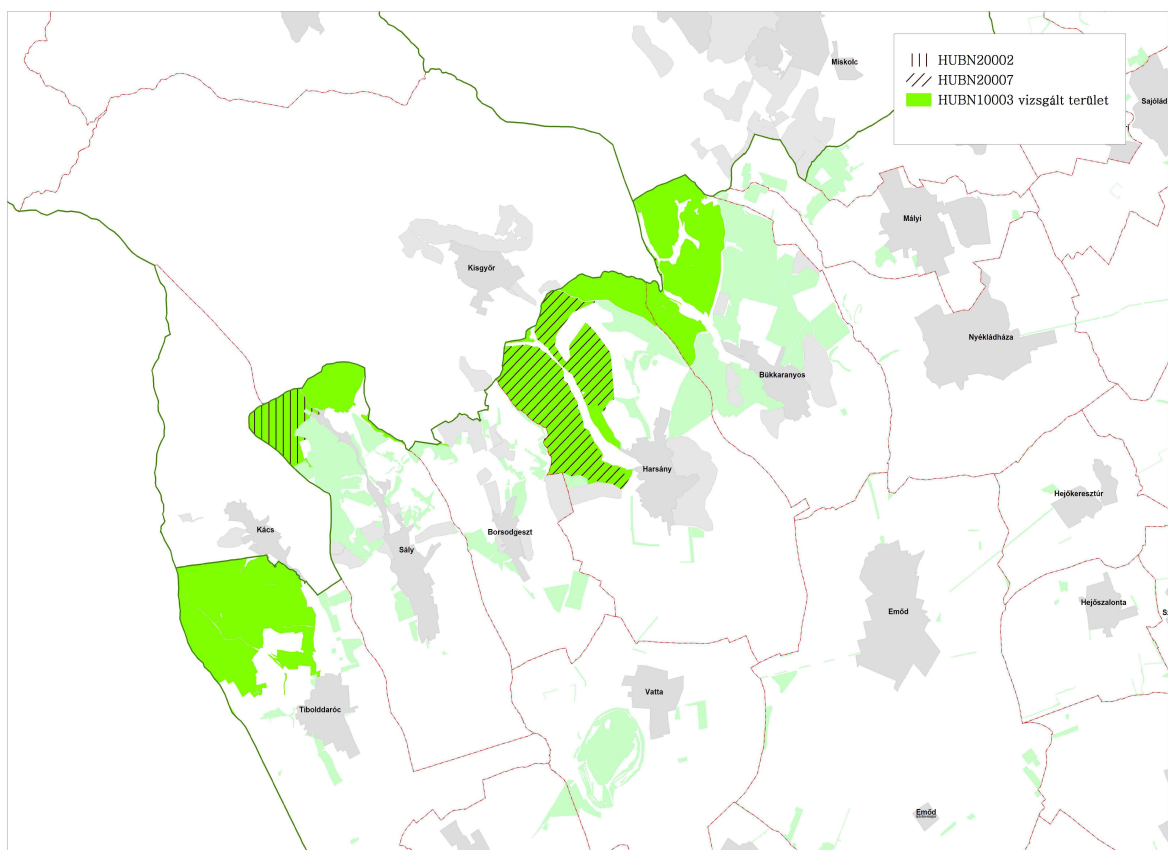
kódja	Natura 2000 terület neve	státusza	érintett terület (ha)	érintett NPI ¹
HUBN10003	Bükk-hegység és peremterületei	KMT	2291,93	Bükk NPI
HUBN20002	Hór-völgy és Déli-Bükk	KJTM	150,04	Bükk NPI
HUBN20007	Kisgyőri Halom-vár-Csincse-völgy-Cseh-völgy	KJTM	641,56	Bükk NPI

KMT: különleges madárvédelmi terület; érintett terület az Országos Erdőállomány Adattár (továbbiakban: Adattár) alapján

KJTM: különleges jelentőségű természetmegőrzési terület, mely átfedésben van a KMT site-tal; érintett terület az Adattár alapján

Natura 2000 terület neve	site területe			site erdőtervezési körzetbe eső területe				
	teljes (ha)	ebből erdő		teljes (ha)	ebből			
		(ha)	%		erdőrészlet (ha)	%	egyéb részlet (ha)	%
Bükk-hegység és peremterületei (HUBN10003)	66207,67	58936,13	89,0	2291,93	2233,99	97,5	57,94	2,5
Hór-völgy és Déli-Bükk (HUBN20002)	5520,15	5426,17	98,3	150,04	147,44	98,3	2,60	1,7
Kisgyőri Halom-vár-Csincse-völgy-Cseh-völgy (HUBN20007)	1000,89	713,87	71,3	641,56	630,21	98,2	11,35	1,8

¹A 275/2004. Korm. rendelet mellékleteiben rögzített működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság.

1. térkép: A vizsgálati terület Natura 2000 érintettsége

2.2. Natura 2000 hálózathoz sorolt erdő területe (a teljes körzetben) összesen:

Körzet teljes területe (ha)	Natura 2000 erdő, két site területe (ha)	Arány (%)
11361,99	2291,93	20,2

A vizsgálati terület a HUBN10003 site teljes területének 3%-át, erdeinek 4%-át, a HUBN20002 site teljes területének 3%-át, erdeinek 3%-át, a HUBN20007 site teljes területének 64%-át, erdeinek 90%-át érinti.

2.3. A közösségi jelentőségű jelölő élőhelytípusoknak, illetve jelölő fajoknak Natura 2000 területeként történő felsorolása a BNPI adatszolgáltatása és a SDF alapján

Az alábbi táblázatok az SDF jelenleg érvényes (normál betűtípus) és az Európai Bizottság 2011/484/EU határozatában előírtak szerint 2014-ben tervezett, de az Európai Környezetvédelmi Ügynökség honlapján még meg nem jelent frissítésének adatai (*dőlt betűtípus*) szerint készültek. Ez utóbbiak forrásai a BNPI adatszolgáltatásában a jelölő fajok érintettségének vizsgálatáról szóló összefoglaló táblázatok.

Bükk-hegység és peremterületei (HUBN10003), a Hór-völgy és Déli-Bükk (HUBN20002), valamint a Kisgyőri Halom-vár-Csincse-völgy-Cseh-völgy (HUBN20007) Natura 2000 területeken a kijelölés alapjául szolgáló élőhelytípusok és azon fajok jegyzéke, melyek szignifikáns előfordulása az adott site-ban a SDF-ban dokumentált, illetve a BNPI adatszolgáltatása alapján igazolt.

2.3.1. Jelölő élőhelytípusok jegyzéke

- HUBN20002 Hór-völgy és Déli-Bükk

EU kód	Megnevezése	Természetvédelmi helyzete (NPI adatszolgáltatás EI kiegészítés)		Erdőgazdálkodás általi érintettség
40A0	* Szubkontinentális peripannon cserjések	borítás (%)	0	Nem érintett. A vizsgált területen nincs előfordulási adat
		megőrzöttség	B	
		ált.értékelés	B	
6110	* Mészkedvelő vagy bazofil varjúhájás gyepek (Alysso-Sedion albi)	borítás (%)	0	Nem érintett. A vizsgált területen nincs előfordulási adat
		megőrzöttség	B	
		ált.értékelés	B	
6190	Pannon sziklagyepek (Stipo-Festucetalia pallentis)	borítás (%)	0	Nem érintett. A vizsgált területen nincs előfordulási adat
		megőrzöttség	B	
		ált.értékelés	B	
6210	Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (Festuco-Brometalia)	borítás (%)	0	Nem érintett. A vizsgált területen nincs előfordulási adat
		megőrzöttség	B	
		ált.értékelés	B	
6230	* Fajgazdag Nardus-gyepek szilikátos alapkőzetű hegyvidéki területeken és kontinentális európai területek domb- és hegyvidékein	borítás (%)	0	Nem érintett. A vizsgált területen nincs előfordulási adat
		megőrzöttség	n.a.	
		ált.értékelés	n.a.	
6240	* Szubpannon sztyeppék	borítás (%)	0,52	Érintett
		megőrzöttség	B	
		ált.értékelés	B	
6430	Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai	borítás (%)	0	Nem érintett. A vizsgált területen nincs előfordulási adat
		megőrzöttség	B	
		ált.értékelés	B	
6440	Cnidion dubii folyóvölgyeinek mocsárrétjei	borítás (%)	0	Nem érintett. A vizsgált területen nincs előfordulási adat
		megőrzöttség	n.a.	
		ált.értékelés	n.a.	
6510	Sík- és dombvidéki kaszálórét (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis)	borítás (%)	0,65	Érintett
		megőrzöttség	B	
		ált.értékelés	B	
8150	Közép-európai hegyvidéki szilikátos sziklatörmelék-lejtők	borítás (%)	0	Nem érintett. A vizsgált területen nincs előfordulási adat
		megőrzöttség	n.a.	
		ált.értékelés	n.a.	

EU kód	Megnevezése	Természetvédelmi helyzete (NPI adatszolgáltatás EI kiegészítés)		Erdőgazdálkodás általi érintettség
8210	Mészkösziklás lejtők sziklanövényzettel	borítás (%)	0	Nem érintett. A vizsgált területen nincs előfordulási adat
		megőrzöttség	B	
		ált.értékelés	B	
8310	Nagyközönség számára meg nem nyitott barlangok	borítás (%)	0	Eldöntendő. Kímélete szükséges a fakitermelés, közelítés során.
		megőrzöttség	B	
		ált.értékelés	B	
9110	Mészkerülő bükkösök	borítás (%)	0,58	Érintett
		megőrzöttség	B	
		ált.értékelés	B	
9130	Szubmontán és montán bükkösök (Asperulo-Fagetum)	borítás (%)	0,77	Érintett
		megőrzöttség	B	
		ált.értékelés	B	
9150	A Cephalanthero-Fagion közép-európai sziklai bükkösei mészkövön	borítás (%)	0,82	Érintett
		megőrzöttség	B	
		ált.értékelés	B	
9180	* Lejtők és sziklatörmelékek Tilio-Acerion-erdői	borítás (%)	0,60	Érintett
		megőrzöttség	B	
		ált.értékelés	B	
91E0	* Enyves éger (Alnus glutinosa) és magas kőris (Fraxinus excelsior) alkotta ligeterdők (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)	borítás (%)	0,01	Érintett
		megőrzöttség	B	
		ált.értékelés	B	
91G0	* Pannon gyertyános-tölgyesek Quercus petraeával és Carpinus betulusszal	borítás (%)	25,56	Érintett
		megőrzöttség	B	
		ált.értékelés	B	
91H0	* Pannon molyhos tölgyesek Quercus pubescensszel	borítás (%)	8,67	Érintett
		megőrzöttség	B	
		ált.értékelés	B	
91I0	* Euro-szibériai erdőssztyepp-tölgyesek tölgyfajokkal (Quercus spp.)	borítás (%)	0	Nem érintett. A vizsgált területen nincs előfordulási adat
		megőrzöttség	n.a.	
		ált.értékelés	n.a.	
91M0	Pannon cseres-tölgyesek	borítás (%)	49,75	Érintett
		megőrzöttség	B	
		ált.értékelés	B	

- HUBN20007 Kisgyőri Halom-vár-Csincse-völgy-Cseh-völgy

EU kód	Megnevezése	Természetvédelmi helyzete (NPI adatszolgáltatás EI kiegészítés)		Erdőgazdálkodás általi érintettség
40A0	* Szubkontinentális peripannon cserjések	borítás (%)	0,18	Nem érintett Tervezett tevékenység nem érinti az élőhelyet
		megőrzöttség	C	
		ált.értékelés	C	
6210	Meszes alapkőzetű féltermészetes száraz gyepek és cserjésedett változataik (Festuco-Brometalia)	borítás (%)	0	Nem érintett. A vizsgált területen nincs előfordulási adat
		megőrzöttség	B	
		ált.értékelés	B	
6240	* Szubpannon sztyeppék	borítás (%)	0,01	Érintett
		megőrzöttség	B	
		ált.értékelés	B	
6410	Kékperjés láprétek meszes, tűzeges vagy agyagbemosódásos talajokon (Molinion caeruleae)	borítás (%)	0	Nem érintett. A vizsgált területen nincs előfordulási adat
		megőrzöttség	n.a.	
		ált. értékelés	n.a.	
6430	Síkságok és a hegyvidéktől a magashegységig tartó szintek hidrofil magaskórós szegélytársulásai	borítás (%)	0	Nem érintett. A vizsgált területen nincs előfordulási adat
		megőrzöttség	C	
		ált.értékelés	C	
6510	Sík- és dombvidéki kaszálórétek (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis)	megőrzöttség	0,04	Nem érintett Tervezett tevékenység nem érinti az élőhelyet
		ált.értékelés	n.a.	
		ált.értékelés	n.a.	
91E0	* Enyves éger (Alnus glutinosa) és magas kőris (Fraxinus excelsior) alkotta ligeterdők (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)	borítás (%)	0,76	Érintett
		megőrzöttség	C	
		ált.értékelés	C	
91G0	* Pannon gyertyános-tölgyesek Quercus petraeával és Carpinus betulusszal	borítás (%)	0	Nem érintett Tervezett tevékenység nem érinti az élőhelyet
		megőrzöttség	C	
		ált.értékelés	C	
91H0	* Pannon molyhos tölgyesek Quercus pubescensszel	borítás (%)	0,50	Érintett
		megőrzöttség	n.a.	
		ált.értékelés	n.a.	
91I0	* Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (Quercus spp.)	borítás (%)	4,62	Érintett
		megőrzöttség	C	
		ált.értékelés	C	
91M0	Pannon cseres-tölgyesek	borítás (%)	15,74	Érintett
		megőrzöttség	C	
		ált.értékelés	C	

A kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípusok *-al jelezve.

n.a.: nincs adat

A jelölő élőhelytípusok természetvédelmi helyzetére vonatkozó kódok jelentése:

Megőrzöttség	A	kiváló
	B	jó
	C	átlagos
Általános értékelés	A	kiváló
	B	jó
	C	átlagos

2.3.2. Jelölő fajok jegyzéke

- HUBN10003 Bükk hegység és peremterületei

Magyar név	Tudományos név	Természetvédelmi helyzete		Erdőgazdálkodás általi érintettség
jégmadár	Alcedo atthis	állomány nagyság	C	Nem érintett. A vizsgált területen nincs aktuális fészkelési adat.
		ált.értékelés	B	
parlagi sas	Aquila heliaca	állomány nagyság	B	Nem érintett. A vizsgált területen nincs aktuális fészkelési adat
		ált.értékelés	B	
békászó sas	Aquila pomarina	állomány nagyság	A	Érintett
		ált.értékelés	B	
császármadár	Bonasa bonasia	állomány nagyság	A	Nem érintett. A vizsgált területen nincs aktuális fészkelési adat
		ált.értékelés	C	
uhu	Bubo bubo	állomány nagyság	A	Nem érintett. Nem zárt erdőkben fészkel.
		ált.értékelés	B	
európai lappantyú	Caprimulgus europaeus	állomány nagyság	B	Nem érintett. A vizsgált területen nincs aktuális fészkelési adat
		ált.értékelés	B	
fehér gólya	Ciconia ciconia	állomány nagyság	C	Nem érintett. Nem zárt erdőkben fészkel.
		ált.értékelés	B	
fekete gólya	Ciconia nigra	állomány nagyság	C	Érintett
		ált.értékelés	B	
kígyászölyv	Circaetus gallicus	állomány nagyság	A	Érintett
		ált.értékelés	B	
kék galamb	Columba oenas	állomány nagyság	B	Érintett
		ált.értékelés	B	
haris	Crex crex	állomány nagyság	C	Nem érintett. Nem zárt erdőkben fészkel.
		ált.értékelés	B	
fehérhátú fakopáncs	Dendrocopos leucotos	állomány nagyság	A	Nem érintett. Terv szerinti tevékenységgel érintett területen nincs előfordulási adat
		ált.értékelés	B	
közép fakopáncs	Dendrocopos medius	állomány nagyság	A	Érintett
		ált.értékelés	B	
balkáni fakopáncs	Dendrocopos syriacus	állomány nagyság	C	Nem érintett. A vizsgált területen nincs aktuális fészkelési adat
		ált.értékelés	B	
fekete harkály	Dryocopus martius	állomány nagyság	B	Érintett
		ált.értékelés	B	

Magyar név	Tudományos név	Természetvédelmi helyzete		Erdőgazdálkodás általi érintettség
bajszos sármány	Emberiza cia	állománynagyság	B	Nem érintett. A vizsgált területen nincs aktuális fészkelési adat
		ált.értékelés	B	
vándorsólyom	Falco peregrinus	állománynagyság	A	Nem érintett. Nem zárt erdőkben fészkel.
		ált.értékelés	B	
örvös légykapó	Ficedula albicollis	állománynagyság	B	Érintett
		ált.értékelés	B	
kis légykapó	Ficedula parva	állománynagyság	B	Nem érintett. A vizsgált területen nincs aktuális fészkelési adat
		ált.értékelés	B	
tövisszúró gébics	Lanius collurio	állománynagyság	C	Nem érintett. Nem zárt erdőkben fészkel.
		ált.értékelés	B	
erdei pacsirta	Lullula arborea	állománynagyság	B	Nem érintett. A vizsgált területen nincs aktuális fészkelési adat
		ált.értékelés	B	
hegyi billegető	Motacilla cinerea	állománynagyság	B	Nem érintett. A vizsgált területen nincs aktuális fészkelési adat
		ált.értékelés	B	
füleskuvik	Otus scops	állománynagyság	C	Nem érintett. Nem zárt erdőkben fészkel.
		ált.értékelés	B	
darázsölyv	Pernis apivorus	állománynagyság	B	Nem érintett. A vizsgált területen nincs aktuális fészkelési adat
		ált.értékelés	B	
hamvas küllő	Picus canus	állománynagyság	B	Érintett.
		ált.értékelés	B	
uráli bagoly	Strix uralensis	állománynagyság	B	Nem érintett. A vizsgált területen nincs aktuális fészkelési adat
		ált.értékelés	B	
karvalyposzáta	Sylvia nisoria	állománynagyság	C	Nem érintett. Nem zárt erdőkben fészkel.
		ált.értékelés	B	

- HUBN20002 Hór-völgy és Déli-Bükk

Magyar név	Tudományos név	Természetvédelmi helyzete		Erdőgazdálkodás általi érintettség
rigópohár (Boldogasszony papucs)	Cypripedium calceolus	állomány nagyság	A	Nem érintett. Terv szerinti tevékenységgel érintett területen nincs előfordulási adat
		ált.értékelés	B	
piros kígyószisz	Echium russicum	állomány nagyság	C	Nem érintett. Nem erdőben él.
		ált.értékelés	B	
zöld seprőmoha	Dicranum viridae	állomány nagyság	B	Nem érintett. Terv szerinti tevékenységgel érintett területen nincs előfordulási adat
		ált.értékelés	B	
leánykökörcsin	Pulsatilla grandis	állomány nagyság	C	Nem érintett. Nem erdőben él.
		ált.értékelés	B	
Janka-tarsóka	Thlaspi jankae	állomány nagyság	C	Nem érintett. Terv szerinti tevékenységgel érintett területen nincs előfordulási adat
		ált.értékelés	B	
* csíkos medvelepke	Callimorpha quadripunctaria	állomány nagyság	C	Nem érintett. Terv szerinti tevékenységgel érintett területen nincs előfordulási adat
		ált.értékelés	B	
nagy hőscincér	Cerambyx cerdo	állomány nagyság	C	Nem érintett. Terv szerinti tevékenységgel érintett területen nincs előfordulási adat
		ált.értékelés	B	
díszes tarkalepke	Euphydryas maturna	állomány nagyság	B	Nem érintett. Terv szerinti tevékenységgel érintett területen nincs előfordulási adat
		ált.értékelés	B	
szarvasbogár	Lucanus cervus	állomány nagyság	C	Nem érintett. Terv szerinti tevékenységgel érintett területen nincs előfordulási adat
		ált.értékelés	B	
* havasi cincér	Rosalia alpina	állomány nagyság	B	Érintett
		ált.értékelés	B	

Magyar név	Tudományos név	Természetvédelmi helyzete		Erdőgazdálkodás általi érintettség
Anker-araszoló	Erannis ankeraria	állomány nagyság	C	Nem érintett. Terv szerinti tevékenységgel érintett területen nincs előfordulási adat
		ált.értékelés	B	
álolaszsáska	Paracaloptenus caloptenoides	állomány nagyság	C	Nem érintett. Nem erdőben él.
		ált.értékelés	B	
magyar tavaszi-fésűsbagoly	Dioszeghyana schmidtii	állomány nagyság	B	Nem érintett. Terv szerinti tevékenységgel érintett területen nincs előfordulási adat
		ált.értékelés	B	
hiúz	Lynx lynx	állomány nagyság	n.a.	Eldöntendő. A BNPI adatszolgáltatása szerint érintett.
		ált.értékelés	n.a.	
piszdedenevér	Barbastella barbastellus	állomány nagyság	n.a.	Érintett
		ált.értékelés	n.a.	
nagyfülű denevér	Myotis bechsteinii	állomány nagyság	n.a.	Nem érintett. Terv szerinti tevékenységgel érintett területen nincs előfordulási adat
		ált.értékelés	n.a.	
hegyesorrú denevér	Myotis blythii	állomány nagyság	n.a.	Nem érintett. Nem zárt erdőben él.
		ált.értékelés	n.a.	
tavi denevér	Myotis dasycneme	állomány nagyság	n.a.	Nem érintett. Terv szerinti tevékenységgel érintett területen nincs előfordulási adat
		ált.értékelés	n.a.	
közönséges denevér	Myotis myotis	állomány nagyság	n.a.	Nem érintett. Nem zárt erdőben él.
		ált.értékelés	n.a.	
kereknýergű patkósdenevér	Rhinolophus euryale	állomány nagyság	n.a.	Nem érintett. Terv szerinti tevékenységgel érintett területen nincs előfordulási adat
		ált.értékelés	n.a.	
nagy patkósdenevér	Rhinolophus ferrumequinum	állomány nagyság	n.a.	Nem érintett. Terv szerinti tevékenységgel érintett területen nincs előfordulási adat
		ált.értékelés	n.a.	
kis patkósdenevér	Rhinolophus hipposideros	állomány nagyság	C	Érintett
		ált.értékelés	B	

- HUBN20007 Kisgyőri Halom-vár-Csincse-völgy-Cseh-völgy

Magyar név	Tudományos név	Természetvédelmi helyzete		Erdőgazdálkodás általi érintettség
piros kígyószisz	Echium russicum	állománynagyság	B	Nem érintett. Nem erdőkben él.
		ált.értékelés	B	
leánykökörcsin	Pulsatilla grandis	állománynagyság	C	Nem érintett. Nem erdőkben él.
		ált.értékelés	B	
Janka-tarsóka	Thlaspi jankae	állománynagyság	C	Nem érintett. Terv szerinti tevékenységgel érintett területen nincs előfordulási adat
		ált.értékelés	B	
nagy hőscincér	Cerambyx cerdo	állománynagyság	n.a.	Nem érintett. A vizsgált területen nincs előfordulási adat
		ált.értékelés	n.a.	
szarvasbogár	Lucanus cervus	állománynagyság	C	Nem érintett. Terv szerinti tevékenységgel érintett területen nincs előfordulási adat
		ált.értékelés	B	
díszes légivadász	Coenagrion ornatum	állománynagyság	C	Nem érintett. Nem erdőkben él.
		ált.értékelés	B	
lápi szitakötő	Leucorrhinia pectoralis	állománynagyság	C	Nem érintett. Nem erdőkben él.
		ált.értékelés	B	
piszedenevér	Barbastella barbastellus	állománynagyság	n.a.	Érintett
		ált.értékelés	n.a.	
nagyfülű denevér	Myotis bechsteinii	állománynagyság	n.a.	Nem érintett. Terv szerinti tevékenységgel érintett területen nincs előfordulási adat
		ált.értékelés	n.a.	
közönséges denevér	Myotis myotis	állománynagyság	n.a.	Nem érintett. Nem zárt erdőkben él.
		ált.értékelés	n.a.	
kereknerygű patkósdenevér	Rhinolophus euryale	állománynagyság	n.a.	Nem érintett. Terv szerinti tevékenységgel érintett területen nincs előfordulási adat
		ált.értékelés	n.a.	
kis patkósdenevér	Rhinolophus hipposideros	állománynagyság	n.a.	Érintett
		ált.értékelés	n.a.	

A kiemelt közösségi jelentőségű fajok *-al jelezve.

n.a.: nincs adat

A jelölő fajok természetvédelmi helyzetére vonatkozó kódok jelentése:

Állománynagyság	A	$100 \geq p > 15\%$
	B	$15 \geq p > 2\%$
	C	$2 \geq p > 0\%$
Általános értékelés	A	kiváló
	B	jó
	C	átlagos

2.3.3. Az adatszolgáltatásba bevont szervek, személyek felsorolása, az általuk adott dokumentumok felsorolása, hivatkozása, megtett intézkedések.

Felhasznált alapidokumentumok:

- Szakmai háttéranyag a hazai Natura 2000 területek kijelölésének alapjául szolgáló erdei élőhelytípusok kezelési irányelveinek meghatározásához
Összeállította: Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium
Természetvédelmi Szakállamtitkárság, Budapest 2010.
- Véleményezték: Nemzeti Park Igazgatóságok
Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőségek
Erdőrezervátum Bizottság tagjai
Natura 2000 Tanácsadó Testület
Független Szakértők
- Körzeti erdőterv elővizsgálati dokumentációjának tartalmi követelményei, segédlet (Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Erdészeti Igazgatóság (NÉBIH), Budapest 2012.)
- Natura 2000 fajok és élőhelyek Magyarországon (szerk.: Haraszthy László, Pro Vértess Közalapítvány Csákvár 2014.)
- Fajmegőrzési tervek (www.termeszetvedelem.hu): Anker-araszoló (*Erannis ankeraria*), díszes tarkalepke (*Euphydryas maturna*), hiúz (*Lynx lynx*), zöld seprőmoha (*Dicranum viride*), rigópohár (*Cypripedium calceolus*)
- site SDF (natura2000.eea.europa.eu)

Alkalmazott jogszabályok:

- Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet. (továbbiakban: Korm. rendelet)
- Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet
- Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény. (továbbiakban: Evt., hatályos: 2009. július 10.)
- Az Evt. végrehajtásáról szóló 153/2009. (XI. 13.) FVM rendelet (továbbiakban: Vhr.).
- Az természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (továbbiakban: Tvt.).

A BNPI által végzett adatszolgáltatások ügyiratok szerint:

- 83/2/2009.: erdőterv készítésre vonatkozó irányelvek, erdőrészlet szintű javaslatok
- 198/2010. és 198/11/2010.: az Evt. 113. § (15) alapján lefolytatott Natura 2000 felülvizsgálat során biotikai adatok és Natura javaslatok
- I-108/9/2014.: jelen elővizsgált során vegetáció (élőhelytípus) adatok
- I-108/11/2014.: jelen elővizsgált során biotikai adatok és erdőrészlet szintű Natura javaslatok
- I-108/13/2014.: jelen elővizsgált során kiegészítő tájékoztatás

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal Erdészeti Igazgatóság intézkedései:

- 04.4/289-5/2014.: az elővizsgálat elrendelése
- 04.4/289-11/2014.: adatkérés BNPI-től
- 04.4/289-13/2014.: az elővizsgálati terület lehatárolása
- 04.4/289-16/2014.: munkaértekezlet összehívása, lebonyolítása
- 04.4/289-26/2014.: adatkiegészítés kérés BNPI-től

B.-A.-Z. Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága (Igazgatóság) intézkedései:

- A körzeti erdőterv elkészítése, az erdőgazdálkodás adatainak gyűjtése, a változások átvezetése az Országos Erdőállomány Adattárban (továbbiakban: Adattár).
- A BNPI közreműködésével - az Evt. 113. § (15) alapján lefolytatott Natura 2000 felülvizsgálat során - hatásvizsgálati dokumentációk elkészítése.
- A természetvédelmi hatóság (ÉMIKTVF), mint szakhatóság közreműködésével üzemtervtől eltérő tevékenység engedélyezése, illetve 2009. július 10. után - az Evt. 40. § (2) és (3) bekezdés szerint eljárva - az erdőterv módosítása.

A Natura 2000 területek elővizsgálatára vonatkozó adatok döntő részét a BNPI bocsátotta az erdészeti hatóság rendelkezésére, melyre három lépésben került sor. A körzeti erdőterv készítésekor a BNPI megadta az erdőtervezési körzetet érintő védett és fokozottan védett területekre és fajokra (egyúttal Natura 2000 jelölő élőhelyekre és fajokra) a tervezés azon irányelveit, amelyek a védett területek és fajok természetvédelmi helyzetének megőrzése és javítása érdekében szükségesek. Ezen túlmenően a BNPI erdőrészlet szinten előírás és korlátozás javaslatokat tett, továbbá részt vett az érintetlenül hagyandó részterületek terepi kijelölésében. Az erdőtervi tárgyalásokon minden erdőrészlet tervezett rendeltetése, fakitermelési (és sürgősségi), valamint erdősítési előírása, továbbá a tervbe beépítésre került korlátozás a BNPI képviselőjével és az erdőgazdálkodóval is egyeztetésre került. További adatszolgáltatás történt 2010-ben a vizsgált terület nagy részére az erdőterv Evt. 113. § (15) bekezdése szerinti, nem védett Natura 2000 területekre lefolytatott felülvizsgálata során, majd a mostani eljárás keretében. Ennek során a BNPI megadta az érintett Natura 2000 területek kijelölésének alapjául szolgáló jelölő élőhelyek és fajok biotikai adatait, a Natura célok eléréséhez szükséges irányelveket fogalmazott meg és javaslatokat tett.

Az elővizsgálat során minden érintett erdőrészlet fakitermelési és erdősítési terv előírása felülvizsgálatra került, azok módosítását a SDF, a korábbi (2010-es) és a mostani Natura 2000 javaslatok, a fentebb felsorolt alapidokumentumok, valamint a jogszabályok rendelkezései határozzák meg. A jelölő fajok és élőhelyek adatai, kedvező természetvédelmi helyzetük megőrzése, javítása érdekében szükséges erdőtervi előírások, munkákra vonatkozó korlátozások az adott erdőrészlet erdőrészlet-lapján a tervezési adatok között, illetve a megjegyzés rovatban kerültek, illetve - a vizsgálat alapján végzett tervmódosítás után - kerülnek rögzítésre.

Jelen Natura elővizsgálati dokumentáció elkészítésére, vagyis az erdőterv szerinti erdőgazdálkodási tevékenység jelölő fajokra és élőhely típusokra gyakorolt hatásainak vizsgálatára, az összegyűjtött adatok szerint felülvizsgált és módosításra kerülő erdőtervi előírások alapján, az Európai Bizottság 4064-12-ENVI EU pilot eljárás keretében került sor a NÉBIH utasítására.

3. A körzeti erdőterv

3.1. A körzeti erdőterv bemutatása, céljának meghatározása

A vonatkozó (vizsgált) tervek jóváhagyására – az erdőtervezéskor hatályos jogszabályok szerint - Északerdő Zrt. Délbükki Erdészeti Igazgatóság XXIV/1131/1/2010., illetve Mocsolyási erdészeti tervezési körzet XXIV/1131/24/2010. számokon került sor. A vizsgált terület a Bükk-hegység lábánál elhelyezkedő dombvidéki táj, mely a Dél-borsodi Erdőtervezési Körzetben, Bükkaranyos, Harsány, Sály, Tibolddaróc és Borsodgeszt települések határában fekszik.

A Dél-borsodi erdőtervezési körzet erdősültsége összességében alacsony, de a vizsgálattal érintett Natura 2000 területre eső erdők a körzet északi részén, egy tömbben helyezkednek el és összefüggően kapcsolódnak a Bükk-hegység erdőségeihez.

Az erdők természetességi állapota összességében a magyarországi erdőknél jobb, különösen a fafajösszetétel kedvező, tekintettel a faültetvények teljes hiányára és hogy az invazív akác az erdőtömbök szélén, viszonylag kis arányban van jelen. Az erdők jelentős hányada őshonos fafajokból álló származék (60%) és természet szerű (12%) erdő. Kevésbé jelentős a vegyes fafajösszetételű átmeneti erdők (12%) aránya. A kultúrerdő természetességi állapotú állományok (15%) többségében erdei és fekete fenyvesek (10,5%), de ide tartoznak az akácosok (5,5%) is.

A körzetben igen magas (72%-os) a gazdasági (fatermesztés) elsődleges rendeltetésű erdők aránya. Ennek oka, hogy a terület jelentős része nem minősül védett természeti területnek. A védelmi elsődleges rendeltetésű erdőkön belül legnagyobb arányban a természetvédelmi rendeltetés, illetve talajvédelmi rendeltetés került megállapításra. Kisebb területen, honvédségi objektumok környezetében honvédelmi rendeltetésű erdők is találhatók, melyek további fenntartása a cél. A természetvédelmi elsődleges rendeltetés a védett természeti területeken fekvő erdőrészekre lett (az Evt. 24. § (2) bekezdés a) pontja szerint) megállapítva, a védelmi célok érvényesülése, az életközösség védelme érdekében. A talajvédelem a termőhelyi adottságok alapján került megállapításra, a sekély, illetve meredek, erózió veszélynek kitett talaj védelmére (Evt. 24. § (2) bekezdés b) pontja). Ezek a rendeltetések teljes összhangban vannak a Natura 2000 célokkal, hiszen a kijelölés alapjául szolgáló jelölő élőhelyeken az erdőállapot (teljes életközösség) fennmaradását, a természeti folyamatok érvényesülését ezzel a jelölő fajok populációjának stabilitását segítik. A nagy arányban alkalmazott természetes erdőfelújítási módszerek, az érvényben lévő erdőtervi korlátozások és jogszabályi előírások miatt a Natura 2000 célok a gazdasági rendeltetésű erdőkben is maradéktalanul megvalósíthatók.

A közösségi és kiemelt közösségi jelentőségű jelölő erdei élőhelyek és fajok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése céljából az erdőterület a Natura 2000 hálózat részeként is kijelölésre és a jogi jelleg az Adattárba bejegyzésre került. A jelölő fajok és élőhelyek védelmét, természetvédelmi helyzetének megőrzését (esetenként javulását) – a Natura 2000 célok érvényesülését – szolgálják a tervben található, a védett területek és élőlények érdekében tett előírások, korlátozások. Az ismert madárfészkek környezetében a védőzónák kijelölése a BNPI adatszolgáltatása alapján a korábbi években már megtörtént. A következő erdőtervezés során – az Evt. 22. § (5) bekezdése értelmében – felül kell vizsgálni az összes erdőrészlet rendeltetését és dönteni arról, hogy a Natura 2000 elsődleges, vagy további rendeltetesként jelenjen meg az erdőtervben.

A jelenleg érvényes körzeti erdőtervek elkészítésére és jóváhagyására 2010. évben, a korábbi jogszabályi környezetben került sor. Az Evt. 113. § (7) bekezdés értelmében a 11/2010. (II. 4.) FVM rendelet 2. számú melléklete szerint 2019-ben sorra kerülő következő erdőtervezés során felül kell vizsgálni az összes erdőrészlet üzemmódját is.

A vágásos üzemmódban kezelt erdők (96%) természetességének javítására kiemelt hangsúlyt fektetett a körzeti erdőterv. A véghasználatok tervezésekor a törvényi előírásoknak megfelelően előtérbe került a fokozatos felújítógát alkalmazása, így a véghasználatok módja 92%-ban ilyen és alig 8%-ban tarvágás (lásd 3.2. fejezet). Ebből következően a természetes mag eredetű felújítások aránya az erdőtervben meghatározó, illetve természetes mag felújításra alkalmas állományokban kizárólagos.

A természetvédelmi, egyben a Natura célok teljesülése érdekében a természetes felújításokban az őshonos elegyfajok kímélete, illetve a mesterséges erdősítésekben az elegyítés a felújítások célállományának megválasztásakor fontos szerepet kapott. A korábbi évtizedek hibás gazdálkodásának következtében elegyszegény állományokban a nevelővágások és felújítások célállományának tervezésekor ennek korrigálása, az elegyesség fokozása fontos cél, amely lehetővé teszi a jobb természetességű állományok létrehozását.

Az erdőrészek részterületére tervezett fakitermelések helyének lehatárolására minden esetben a BNPI közreműködésével került sor, amit az éves tevékenységek bejelentésének vizsgálatakor ismételt kontroll, pontosítás követ.

Szálaló vagy átalakító üzemmódú erdőgazdálkodás az erdőtervben nem szerepel. A vágásos üzemmód keretében szálalóvágás nem került előírásra.

Faanyagtermelést nem szolgáló üzemmód 98 ha-on (4%) szerepel, ahol a fakitermelés természetvédelmi szempontból nem kívánatos, illetve kisebb területek esetében ott, ahol az állomány- és terepviszonyok, továbbá a feltártság (utak) hiánya miatt haszonvétel a jövőben sem végezhető gazdaságosan (pl: a molyhostölgyes bokorerdőkben).

Az érvényes erdőterv vonatkozó adatai a vizsgált Natura 2000 erdőterületeken:

Elsődleges rendeltetések:

Az elsődleges rendeltetés területi aránya (%)	
Rendeltetés	Érvényes erdőterv szerint
Védelmi	27,5
Gazdasági	72,5
Közzőléti	0

Üzemmódok:

Üzemmódok területi aránya (%)	
Üzemmód	Érvényes erdőterv szerint
Vágásos	95,6
Szálaló	0
Faanyagtermelést nem szolgáló	4,4
Átalakító	0

Az erdőterv legfontosabb célja:

Az Evt. alapelvei szerint a védelmi (ezzel a Natura 2000) és a közzőléti céloknak is megfelelő, a tartamos haszonvételek feltételeinek vizsgálatán, az ún. hozamszabályozás eredményein alapuló fenntartható erdőgazdálkodás feltételeit biztosítani, összhangot teremtve az erdő fenntartásához fűződő közérdek és az erdőgazdálkodással kapcsolatos egyéb érdekek érvényesülése között olyan módon, hogy minden beavatkozás tervezésekor – a jogszabályi előírásoknak megfelelően – elsődleges szempont a védett értékek védelme a haszonvételek csak alárendelten jelenhetnek meg.

3.2. A körzeti erdőterv térbeli kiterjedése és a tervezett erdőgazdálkodási tevékenységek által okozott hatás nagysága, kiterjedése, térképi ábrázolása.

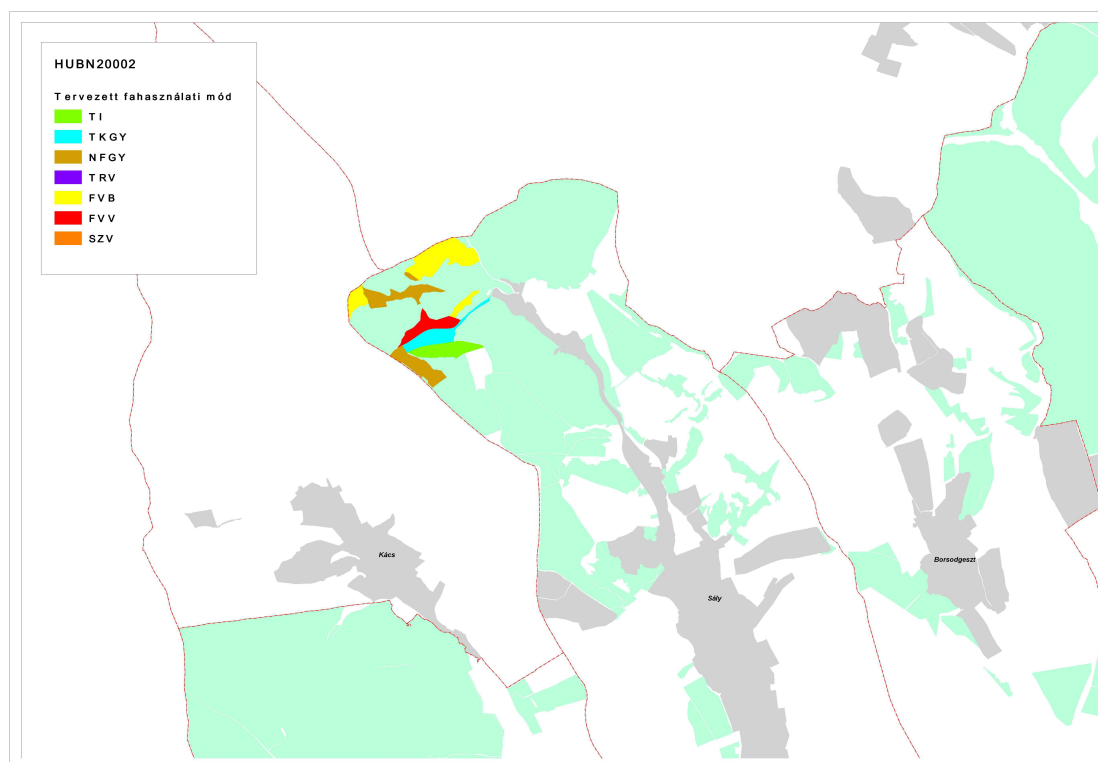
A hatások vizsgálatakor fontos tudni, hogy Magyarországon a tervezés és adatgyűjtés (feldolgozás), egyúttal az erdőgazdálkodás alapegysége az erdőrészlet (Evt. 16.§ (6) bekezdés). Fokozatos felújítóvágások és szálalóvágások elszámolásakor, hatásuk elemzésekor az ún. redukált területet használjuk, mely (leegyszerűsítve) a kitermelt fatérfogat munkával érintett fafajsortok összes élőfakészletéhez viszonyított arányának és az erdőrészlet területének szorzataként áll elő.

A körzeti erdőterv a Hór-völgy és Déli-Bükk (HUBN20002) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület erdeinek mindössze 3%-át, míg a Kisgyőri Halom-vár-Csincse-völgy-Cseh-völgy (HUBN20007) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület erdeinek 90%-át érinti.

A Bükk-hegység és peremterületei (HUBN10003) különleges madárvédelmi terület erdeinek csekély 4%-a található a vizsgált területen.

Az alábbi térképek a fakitermeléssel érintett erdőrészletek teljes területét mutatják, annak ellenére, hogy állománynevelés olykor, véghasználat pedig (néhány tarvágás kivételével) sohasem a teljes erdőrészletet érinti. A fakitermeléssel érintetlen helyek elhatárolásakor a termőhelyi tényezők (élőhelyek, fajok védelme) és az állományjellemzők (újulat állapota), valamint véghasználatnál az ún. összevágások elkerülése (folyamatban lévő felújítási területek szétagrozása a Tvt.-nek megfelelően) a legfontosabb szempont. Az ún. végvágások (amikor a következő tervciklusban sem lesz már további felújítóvágás) esetében is – sok esetben – érintetlen hagyásfa csoportok, esetenként állományrészek lettek kijelölve. A vizsgált terület további 3,5%-ára a terv kizárólag erdősítési előírást tartalmaz.

Fahasználatok megoszlása a HUBN20002 kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területen:

2. térkép: **HUBN20002 Hór-völgy és Déli-Bükk (292) Natura 2000 területen a fahasználattal érintett erdőrészletek megoszlása (teljes erdőrészlet és nem az érintett részterületek)**

Natura 2000 terület		fakitermelés területe (ha)						
		érintett					redukált	
megnevezése	erdőterülete (ha)	EÜ	TI	TKGY	NFGY	TRV	FF	SZV
Hór-völgy és Déli-Bükk	147	14	8	11	17	-	16	-

Rövidítések: EÜ - egészségügyi; TI - tisztítás; TKGY - törzskiválasztó gyérítés; NFGY - növedékköszörő gyérítés; TRV - tarvágás; FF - fokozatos felújítóvágás (bontóvágás, FVB és végvágás, FVV); SZV - szálalóvágást

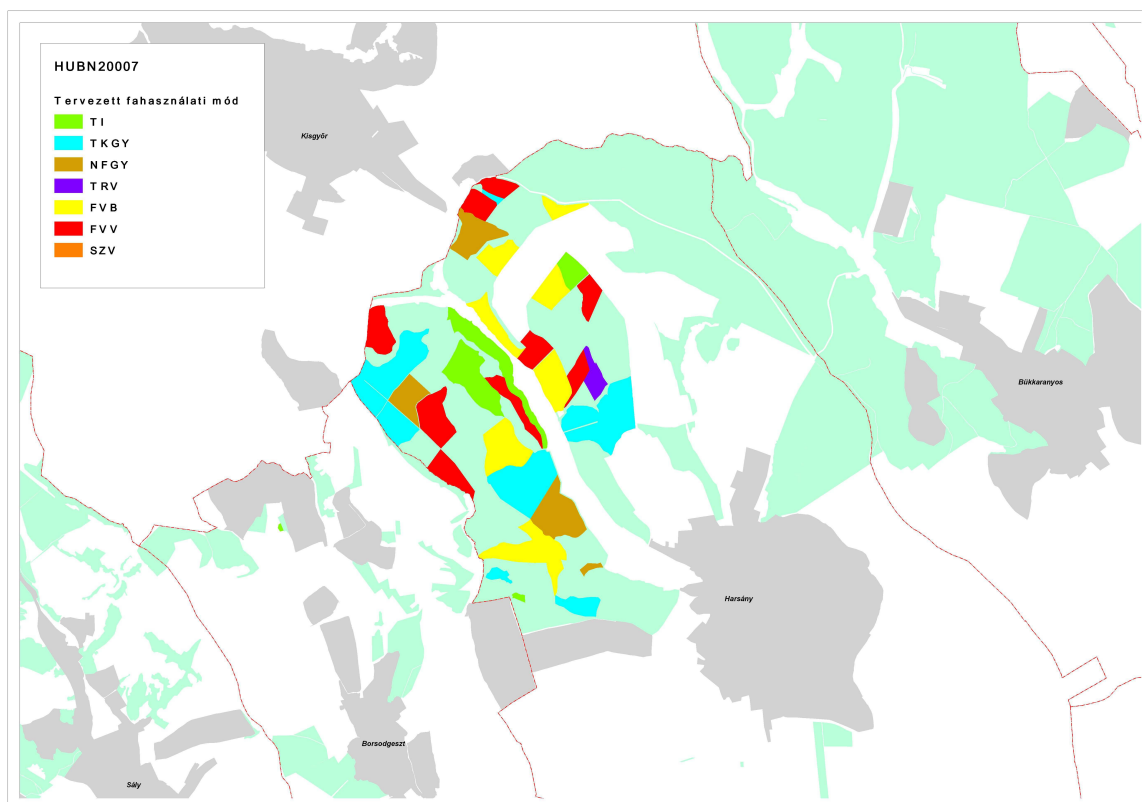
A Natura 2000 kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület 45%-ára tartalmaz az erdőterv valamilyen fahasználatot, melyből mindössze 11% a véghasználat. Tarvágás nem lett tervezve.

A természetes felújítóvágások szétaprózottsága és azok erélyének csökkentése a többkorú, vegyes erdőszerkezet fokozatos kialakítását eredményezi, ami a jelölő fajok és élőhelyek megőrzése mellett – az élőhelyek fejlődésén keresztül – új védett értékek (jelölő fajok) számára biztosít kedvező feltételeket.

A nem erdei élőhelyek (pl. gyepek) védelmét a Tvt. vonatkozó jogszabályi előírásai, továbbá a munkával érintett erdőrészleten belül (pl. vizes élőhelyek) a terv, illetve az erdészeti hatóság – szakhatósági közreműködéssel – kiadott határozatainak előírásai (pl. anyagmozgatási munkák területi korlátozása) biztosítják.

Minden erdősítési és állománynevelési előírás kivétel nélkül a termőhelynek megfelelő állomány (erdei élőhely) fennmaradását, illetve regenerálását, a jelölő élőhelyek megőrzését, helyreállítását célozza.

Fahasználatok megoszlása a HUBN20007 kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területen:

3. térkép: HUBN20007 Kisgyőri Halomvár-Csincse-völgy-Cseh-völgy (304) Natura 2000 területen a fahasználattal érintett erdőrésztetek megoszlása (teljes erdőrészlet és nem az érintett részterületek)

Natura 2000 terület		fakitermelés területe (ha)						
		érintett					redukált	
megnevezése	erdőterülete (ha)	EÜ	TI	TKGY	NFGY	TRV	FF	SZV
Kisgyőri Halom-vár-Csincse-völgy-Cseh-völgy	630	1	40	102	30	1	45	-

Rövidítések: EÜ - egészségügyi, TI - tisztítás; TKGY - törzskiválasztó gyérítés; NFGY - növedékfokozó gyérítés; TRV - tarvágás; FF - fokozatos felújítógátás (bontógátás, FVB és végvágás, FVV); SZV - szálalógátás

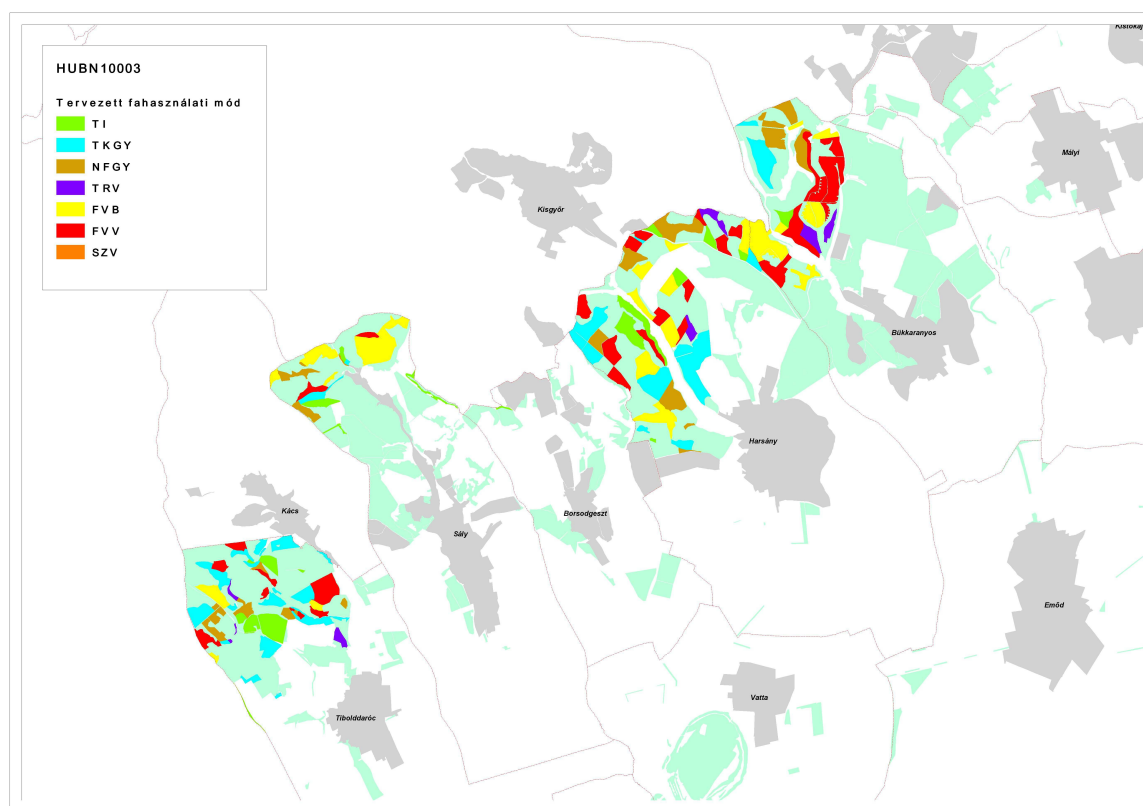
A fenti kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület 35%-ára tartalmaz az erdőterv valamilyen fahasználatot, melyből csak 7% a véghasználat. Tarvágás egy kocsányos tölgyes állományban (Harsány 5 D) mindössze 1,12 ha részterületen került tervezésre. A tarvágást követő erdőfelújítás a termőhelynek megfelelő őshonos kocsánytalan tölgyes állománnyal lett előírva, a 91M0 Pannon cseres tölgyes jelölő élőhely visszaállítása érdekében.

A természetes felújítógátások erélyének csökkentése a többkorú, vegyes erdőszerkezet fokozatos kialakítását eredményezi, ami a jelölő fajok és élőhelyek megőrzése mellett – az élőhelyek fejlődésén keresztül – új védett értékek (jelölő fajok) számára biztosít kedvező feltételeket.

A nem erdei élőhelyek (pl. gyepek) védelmét a Tvt. vonatkozó jogszabályi előírásai, továbbá a munkával érintett erdőrészleten belül (pl. vizes élőhelyek) a terv, illetve az erdészeti hatóság – szakhatósági közreműködéssel - kiadott határozatainak előírásai (pl. anyagmozgatási munkák területi korlátozása) biztosítják.

Minden erdősítési és állománynevelési előírás kivétel nélkül a természetességi állapot megőrzését, a termőhelynek megfelelő állomány (erdei élőhely) fennmaradását, illetve regenerálását, a jelölő élőhelyek megőrzését, illetve helyreállítását célozza, hozzájárulva a jelölő fajok természetvédelmi helyzetének megőrzéséhez, esetenként javításához.

Fahasználatok megoszlása a HUBN10003 különleges madárvédelmi területen:

4. térkép: **HUBN10003 Bükk-hegység és peremterülete (178) Natura 2000 területen a fahasználattal érintett erdőrészletek megoszlása (teljes erdőrészlet és nem az érintett részterületek)**

Natura 2000 terület		fakitermelés területe (ha)						
		érintett					redukált	
megnevezése	erdőterülete (ha)	EÜ	TI	TKGY	NFGY	TRV	FF	SZV
Bükk-hegység és peremterületei	2234	89	122	267	141	19	226	-

Rövidítések: TI – tisztítás; TKGY – törzskiválasztó gyérítés; NFGY – növedékfokozó gyérítés; TRV – tarvágás; FF - fokozatos felújítógátás (bontógátás, FVB és végvágás, FVV); SZV – szálalógátás

A Natura 2000 különleges madárvédelmi terület 38,7%-ára tartalmaz a erdőterv valamilyen fahasználatot, melyből 11% a véghasználat. Tarvágás minimális területen (0,8%), kizárólag idegen honos állományban, vagy a termőhelynek nem megfelelő helyen lévő, természetes felújulásra nem képes állományban került megtervezésre: akácokban (Tibolddaróc 4 J, 28 A); erdei fenyvesben (Tibolddaróc 3 O, 6 K), kocsányos tölgyesben (Bükkaranyos 4 H, 4 I; Harsány 3 C, 5 D). A tarvágás tehát jelölő élőhelyet nem érint. Az erdőfelújítási előírásban kizárólagosan kocsánytalan tölgyes. illetve cseres célállomány szerepel a Bükkaranyos 4 H, 4 I; Harsány 3 C, 5 D, illetve Tibolddaróc 3 O erdőrészekben. Választható célállományként jelenik meg a termőhelynek megfelelő kocsánytalan tölgyes, illetve cseres célállomány Tibolddaróc 4 J és 6 K erdőrészekben. Az erdőfelújítási előírások tehát a jelölő élőhelyek visszaállítását szolgálják.

A fokozatos felújítógátások szétaprózottsága és azok erélyének csökkentése a többkorú, vegyes erdőszerkezet fokozatos kialakítását eredményezi, ami a jelölő fajok megőrzése mellett - az élőhelyek fejlődésén keresztül - új védett értékek (jelölő fajok) számára biztosít kedvező feltételeket.

A jelölő fajok védelmét a Tvt. vonatkozó jogszabályi előírásai, továbbá a munkával érintett erdőrészekre a terv, illetve az erdészeti hatóság – szakhatósági közreműködéssel - kiadott határozatainak előírásai (pl. fajspecifikus időbeli korlátozás) biztosítják.

Az erdősítési és állománynevelési előírások a termőhelynek megfelelő állomány fennmaradását, illetve helyreállítását (szerkezet átalakítás), ezzel a jelölő fajok védelmét, fennmaradását célozzák.

Az érintett Natura 2000 területeken tervezett munkák kapcsán az erdőtervbe a jelölő élőhelyek és fajok védelmére (részben a 2010. évi felülvizsgálat során) beépült előírások, konkrét példák:

- Odvas, böhöncös fák, facsonkok kímélendőek. (Bükkaranyos 1 C, NFGY)
- Fészkelési időszakban (április 15. - augusztus 15-ig) az erdőszegélyt képező cserjések érintetlensége biztosítandó. (Bükkaranyos 1 A, TKGY;)
- A fahasználat során a honos kísérfajok kímélete szükséges. (Bükkaranyos 1 D, NFGY; Harsány 8 F, TKGY)
- A fahasználat során a tájidegen fajok eltávolítására kell törekedni (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel). (Harsány 1 A, FVB)
- A fahasználat során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámát (arányát) a lehetséges minimális szintre kell szorítani, illetve lehetőség szerint teljes mértékben el kell távolítani. (Bükkaranyos 1 F, NFGY)
- A növedékfokozó gyérítés során legalább 5 m³/ha (az állomány átlagos átmérőjét elérő közép- vagy mellmagassági átmérőjű) álló és fekvő holtfa jelenlétének biztosítása kívánatos. (Bükkaranyos 1 F, NFGY)
- A véghasználat során legalább 5 m³/ha (az állomány átlagos átmérőjét elérő közép- vagy mellmagassági átmérőjű) álló és fekvő holtfa jelenlétének biztosítása kívánatos. (Bükkaranyos 3 A; FVB; Harsány 5 Q, FVB)
- Az erdőrészekben található fokozottan védett madár fekete gólya (*Ciconia nigra*) fészkelésnek zavartalansága érdekében március 1.-augusztus 15. között csak erdővédelmi tevékenység végezhető. A térképen jelölt 4,66 ha területen nem végezhető fakitermelés és állomány alatti bozótirtás. (Harsány 5 D; TRV)
- A Harsány 3 J erdőrészletben található fokozottan védett madár, fekete gólya (*Ciconia nigra*) fészkelése miatt a térképen jelölt 0,21 ha területen nem végezhető fakitermelés és állomány alatti bozótirtás. (Harsány 3 B, FVB-FVV)
- Az erdőrészekben található fokozottan védett madár, kígyászölyv (*Circaetus Gallicus*) fészkelésnek zavartalansága érdekében március 15.-augusztus 31. között csak erdővédelmi tevékenység végezhető a térképen jelölt 5,64 ha területen. (Bükkaranyos 3 D; NFGY)
- A fakitermelési munkákat kizárólag vegetációs időszakon kívül lehet végezni. (Bükkaranyos 4 H; TRV)

- Köves részek kímélendő (Sály 3 D; EÜ)
- Mészkerülő folt kímélendő (Sály 4 D; FVB-FVV)

Az erdőtervben indokolt esetben megjelenik a szomszédos jelölő élőhelyek védelmére vonatkozó figyelemfelhívás is. Pl.:

- Érintkező jelölő élőhelyek védelme (mocsárrét, magaskórós) 0171/10, 0171/11hrs. (Harsány 6 B; TKG Y)

Több helyen megjegyzésként szerepel előhasználatok esetén, hogy „folyamatos erdőborítás melletti kezelés”, ami alapján már más szemléletben, a folyamatos erdőborításnak megfelelő állomány kialakítása érdekében kell elvégezni a beavatkozást (Harsány 10 A; TI).

Az erdőtervnek a Natura célok érvényesülése érdekében – jelen vizsgálattal összefüggésben – történő változásai (fakitermelési lehetőségek módosításai, végrehajtás korlátozásai):

Jelen eljárás eredményeként a tervidőszak hátralévő három évére még a tervben szereplő fakitermelési lehetőségek teljes, végrehajtási szándéktól független felülvizsgálata alapján kerül sor az erdőterv módosítására. Az erdőtervbe azon többlet korlátozások beépítésére kerül sor, melyeket - az elmúlt évek gyakorlata szerint - az éves erdőgazdálkodási tevékenység bejelentések vizsgálatakor, a Natura célok érvényesülése érdekében, az erdő erdőtervezés óta bekövetkezett változásai miatt az erdészeti hatóság határozataiban előírt (Evt. 41. § (4) bekezdés c) pontja). A pilot eljárás megnyugtató lezárása érdekében kerülnek be az erdőtervbe most az alábbi újabb előírások.

- A megjegyzések és tervelőírások részletezése rovatba bejegyzés: „A fakitermelés végrehajtása során hagyásfacsoportot vissza kell hagyni.” (felújítóvágások, 3 db; pl.: Harsány 1 M).
- A megjegyzések és tervelőírások részletezése rovatba bejegyzés: „A bükkös állományrész érintetlenül hagyandó.” (egészségügyi termelés, Sály 3 D)
- A megjegyzések és tervelőírások részletezése rovatba bejegyzés: „A fakitermelés végrehajtása során 5 m³/ha mennyiségben a 15 cm-nél vastagabb, őshonos fafajú álló vagy fekvő holtfat vissza kell hagyni.” (EÜ fakitermelések, 5 db; pl.: Sály 3 C).
- A megjegyzések és tervelőírások részletezése rovatba bejegyzés: „A fakitermelés végrehajtása során a böhöncös és odvas egyedeket, továbbá a 15 cm-nél vastagabb, őshonos fafajú álló vagy fekvő holtfat vissza kell hagyni.” (növedékfokozó gyérítések, bontóvágások 11 db; pl.: Sály 1 I, Sály 2 D)

3.3. A körzeti erdőterv szerinti erdőgazdálkodás várható időtartama, valamint a kivitelezés során várható átmeneti hatások bemutatása.

Körzeti erdőtervezésre 2019-ben kerül sor, a jelenlegi előírások a mostani erdőtervek lejártáig érvényesek. Ezt követően az Evt. 113. § (17) bekezdés szerint megállapításra kerülő (átmeneti) erdőterv fogja tartalmazni az erdőgazdálkodó jogait és kötelezettségeit.

A tervben szereplő minden erdőgazdálkodási tevékenység az Evt. és a Vhr. értelmében csak előzetes bejelentés alapján végezhető. A tervezett munkák évenkénti ütemezése – a Vhr. 23. § (1) bekezdésének megfelelően – alapvetően az erdőgazdálkodó döntésén múlik, véghasználatok esetében azok végrehajtására főként az újulati viszonyok alakulásától függően kerülhet sor. Az erdőgazdálkodási tevékenységre tett előzetes (éves) bejelentést – védett terület esetében az Evt. 41. § (10) bekezdése szerint – az erdészeti hatóság a természetvédelmi hatóság (szakhatóság) bevonásával vizsgálja. A bejelentés vizsgálata során – az Evt. 41. § (4) és (5) bekezdésében meghatározott esetekben – amennyiben az erdő állapotában, illetve a védelmi célokban változás következett be, vagy fennáll ezen célok veszélyeztetése, illetve az erdőgazdálkodó a gazdálkodásra vonatkozó jogszabályokat megsértette a hatóság a munkák feltételhez kötését, korlátozását, vagy tilalmát rendeli el.

Az Evt. 41. § (9) bekezdése értelmében a BNPI a vizsgált területre vonatkozó minden olyan, a körzeti erdőtervezés időpontjában nem ismert adatot, tény, változást haladéktalanul köteles az erdészeti hatóságnak a tudomásszerzést követően bejelenteni, amely mint a védelmi célokra hatással lévő körülmény (pl. jelölő faj új fészkelése) eljárás megindítását, korlátozás elrendelését eredményezi. Így minden további, (pl. új adat esetében) a tervben még meg nem jelenő előírás, korlátozás – az erdészeti hatóság határozatán keresztül – érvényesül a védelmi és Natura célok érdekében.

A fakitermelés és közelítés, majd az erdei termékek szállítása minden esetben hatással van a környezetre, de a hatás csak akkor lehet jelentős, ha a végrehajtására vonatkozó jogszabályokat (Evt. 73. §, Vhr. 45. §, Tvt. 33. §), vagy az egyes erdőrészekre vonatkozó, az erdészeti hatóság határozatába foglalt konkrét előírásokat nem tartják be, ami eljárást von maga után.

Az erdősítési előírások (őshonos fafajú, elegyes erdőtársulások kialakítása, ápolása) a jelölő élőhelyek fennmaradását, illetve helyreállítását (szerkezet átalakítás) segítik elő.

A gazdálkodás intenzitásának mérséklése (fakitermelések erélyének csökkenése, érintett területek aprózása) és az állománynevelési célok változása miatt az őshonos fafajú erdőkben a természeti folyamatok relatíve gyorsan okoznak kedvező változást. A védelmi elsődleges rendeltetésű erdőkben a fakitermelés a védelmi célok alá van rendelve, ezért a fakitermelések a tervhez képest várhatóan jóval alacsonyabb mennyiségben hajthatók vége. A ténylegesen realizálható faanyag nem csak a természeti folyamatok alakulásától függ (makktermés gyakorisága, mértéke, újulat megmaradása és fejlődése), hanem a védelmi célú korlátozásoktól is, az időjárási viszonyok pedig tovább korlátozzák a gazdálkodást.

A gazdasági elsődleges rendeltetésű erdőkben is a kisebb erélyű véghasználat biztosítja, hogy egy idős állományrész több lépésben, elnyújtva kerüljön letermelésre, így a jelölő fajoknak megfelelő távolságon belül mindig legyen több korosztályból, vegyes szerkezetben erdő. Ez egyúttal az élőhely folyamatos megújulása mellett biztosítja annak stabilitását. és így az időben elnyújtott véghasználat miatt a korábbi jellemzően egykorú tömbök helyén az új erdő már fokozatosan – mozaikosan – vegyes korúvá válik.

Az állománynevelés (tisztítás és gyérítések) elsősorban az állomány stabilitását, fenntarthatóságát és minőségének javulását (értékteremtés) szolgálja. Ezek a célok – az elegyesség terv szerinti növelésével és bizonyos holtfa visszahagyásával együtt – egybe esnek a Natura 2000 jelölő élőhely stabil fennmaradásának, az erdei életközösség gazdagodásának céljaival.

Amennyiben az erdő állapotában (ide értve a természetvédelmi helyzetét és az erdőkárokat) bekövetkezett, a körzeti erdőterv elkészítésekor előre nem látott változás ezt indokolja, (pl. közösségi jelentőségű madár fészkelése válik ismertté) az erdészeti hatóság az Evt. 40. § (3) bekezdése szerint hivatalból eljárva módosítja az erdőtervet. (Így került sor több fokozottan védett, egyúttal jelölő madár fészkelésének biztonsága érdekében a munkák tér- és időbeli korlátozására.)

A gazdálkodás és a Natura célok összhangjának megteremtése folyamatos kötelezettséget ró mind az erdészeti hatóságra, mind az erdőgazdálkodóra, mind a BNPI-re, A jelölő fajok és élőhelyek kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzését (javítását) az erdőterv és jogszabályi előírások maradéktalan betartása, a bejelentett éves erdőgazdálkodási tevékenység vizsgálata során – szükség esetén – a tervezett munka feltételhez kötése, korlátozása, vagy esetenként tilalma, illetve ezen előírások betartása együttesen biztosítja.

Az erdőterv és a hatósági határozatok előírásait meghaladóan, az Evt. 7., 10., 41., 51., 53., 55., 57., 59., 60-66., 69., 70., 73-76., 91-96., §, valamint a Tvt. 33. § rendelkezései az adott erdőkben folytatható gazdálkodásra és azok látogatására olyan alapvető tilalmakat, (térbeli és időbeli) korlátozásokat tartalmaznak, melyek segítséget, egyúttal további biztosítékot jelentenek a Natura célok eléréséhez és melyeket a gazdálkodás során az erdőterv erre irányuló külön előírása és a hatóság külön rendelkezése nélkül is be kell tartani.

Mindenütt érvényes, jogszabályok szerinti általános előírások:

- A tervezett munkákat a termőtalaj sérelme, illetve maradandó károsodása nélkül, a talaj védelmére vonatkozó rendelkezések betartásával kell végrehajtani. (Evt. 62., 63. §, Tvt. 31-47. §)
- Minden erdőgazdálkodási tevékenység, de különösen fakitermelés, közelítés és talajelőkészítés során kímélni kell a védett növény- és állatvilágot, el kell kerülni a szennyezést, szemetelést. A munkavégzés során keletkező kommunális és veszélyes hulladék (olajos flakon, gumiköpeny, fékbetét stb.) erdő- és erdőgazdálkodás célját közvetlenül szolgáló területen átmenetileg sem tárolható, annak folyamatos eltávolításáról gondoskodni kell. (Evt. 2., 57. §, Tvt. 31.-47. §)
- A tervezett erdőnevelési, fahasználati munkák megkezdése előtt az erdőgazdálkodó köteles az erdőrészlet határvonalainak töréspontjaira jól látható és időtálló határjeleket elhelyezni. (Evt. 16. §)
- Az ápoló- és tisztítóvágás, felújítóvágás végvágása és szálalóvágás végvágása, valamint tarvágás kivételével minden fahasználat csak akkor hajtható végre, ha a kivágásra tervezett fák szakszerű megjelölése előzetesen már megtörtént. (Evt. 73. §)
- A fakitermelések során figyelemmel kell lenni a vízforrások és vízbázisok védelmére, a védett élő szervezetek élőhelyére, az élettelen természeti értékek védelmére, a tájképre, valamint az értékes emberi alkotások környezetére. (Evt. 71. §, Tvt. 31.-47. §)
- Az ápolási és erdőnevelési beavatkozások során a természetesnek megfelelő erdőtársulások kialakításával törekedni kell a természetességi állapot megőrzésére, illetve javítására. A munkákat úgy kell a ritkább elegy- és kísérő fafajok kíméletével elvégezni, hogy a visszamaradó állomány szerkezete, stabilitása és fejlődési lehetősége javuljon, egyedei ne sérüljenek, a termőhelyi tényezők ne romoljanak. (Evt. 7. §, Tvt. 31.-47. §)
- A fenyőkitermelések után, illetve tartós szüneteltetésük kezdetekor (pl. időbeni korlátozás esetén), készletező helyeken felgyülemlett vágástéri hulladékot minden esetben haladéktalanul meg kell semmisíteni, vagy elszállításáról gondoskodni kell. Ezen túlmenően, a fenyőkárok felszámolását célzó beavatkozásokat úgy kell időzíteni, hogy rajzási időszakban a vágásterületen és környékén ne legyen a szűfélék túlszaporodását elősegítő, frissen kitermelt faanyag. (Evt. 59. §)
- Ha a termőhelynek megfelelő őshonos állományalkotó főfafajok mageredetű természetes felújításának a feltételei adóttak, ezt a felújítási módot kell alkalmazni. (Evt. 51. §)
- Mesterséges erdőfelújítás esetén csak az erdőtervben előírt célállománynak megfelelő fafajú, igazolt származású és az e törvény végrehajtására kiadott jogszabályban meghatározott szaporítóanyagot szabad felhasználni. (Evt. 51. §)
- A véghasználatok végrehajtásánál el kell kerülni a már megtelepült újulat, valamint a talajfelszín maradandó károsodását, ezért fokozott gondot kell fordítani a kivitelezés technológiájának és időpontjának megválasztására. Az erdőtervben előírt újulattal rendelkező erdőrészletekben - szálalást és fokozatos felújító vágást - ettől eltérő rendelkezés hiányában kizárólag március 31.-szeptember 1. időszakon kívül lehet végezni. (Evt. 69., 73. §)
- Fakitermelést védett területen kizárólag vegetációs időszakon kívül végezhető, ettől csak kivételes (pl. havaria) esetekben, külön engedéllyel lehet eltérni. (Tvt. 33. §)

3.4. A körzeti erdőterv szerinti erdőgazdálkodás során létrehozandó erdészeti létesítmények és az erdőgazdálkodási tevékenységet közvetlenül szolgáló földterület kialakításának, használatának ismertetése.

A körzeti erdőtervben meghatározott erdőgazdálkodási tevékenységgel összefüggésben erdő termelésből való kivonására (más célú hasznosítására), erdészeti létesítmények kialakítására a vizsgált terv alapján nem kerül sor. A terület feltártsága megfelel a jelenlegi gazdálkodási követelményeknek, a meglévő út- és nyiladérendszer – a víz- és időjárási viszonyok függvényében – biztosítja az erdővédelmi, a fahasználati és az erdőfelújítási feladatok ellátásához a feltételeket. Amennyiben az erdőgazdálkodó a faanyag mozgatása érdekében mégis épített közelítő nyom, mint erdészeti létesítmény kialakítását tervezi úgy arra a Natura 2000 területet érintő hatások Korm. rendelet 15. sz. mellékletében rögzített szempontok szerinti vizsgálatát is tartalmazó kérelmére, a szakhatóság bevonásával lefolytatott engedélyezési eljárásban hozott határozatban foglalt feltételekkel, korlátozásokkal kerülhet sor.

A vadkárelhárító kerítés, mint erdészeti létesítmény építése a vadászati hatóság hozzájárulásával, a természetvédelmi hatóság szakhatósági állásfoglalása alapján engedélyezhető.

A terület erdei látogató forgalommal kevésbé érintett, ennek megfelelően közjóléti létesítmények száma is csekély, így a természetvédelmi célok megvalósulását veszélyeztető többletterheléstől nem kell tartani. Új létesítmény nem kerül tervezésre, azonban a meglévő közjóléti létesítmények fenntartása – az erdők ilyen irányú rendeltetésének megfelelően – fontos feladata az erdőgazdálkodónak.

Anyag-nyerő hely, felvonulási létesítmény a gazdálkodás során nem, illetve csak ideiglenesen (rakodó a vágásterületen) keletkezik. Az érintett élőhelyek védelmére (pl. rétek védelmére) az éves bejelentések vizsgálata során – a szakhatóság közreműködése alapján – rendszeresen előírást tesz az erdészeti hatóság. A fakitermeléshez kötődő szállítási tevékenység kizárólag a meglévő utakon és létesítésre engedélyezett közelítő nyomokon történik. Az úthálózat használatára és az erdőgazdálkodási tevékenységet közvetlenül szolgáló földterületre (tisztás, nyiladék, termékletlen) – mivel az csak rendeltetés-szerűen kerülhet hasznosításra --külön korlátozás nem szerepel a tervben.

3.5. Az erdőtervezési körzet területén lévő erdő természeti állapotának ismertetése

Az erdők természeti állapotát alapvetően meghatározza az elmúlt évszázadok emberi tevékenysége, így különösen az erdőgazdálkodás korábbi gyakorlata. Ennek eredményeként a koreloszlás - a teljes területet tekintve – jól mutatja a nagy történelmi sorsfordulók nyomait. Az egy időszakban (pl. két világháború között) kitermelt, viszonylag jól feltárt nagy tömbökben egykorúság a jellemző, miközben a domborzat miatt nehezen megközelíthető (pl. hegytetők) idős állományokban a természeti folyamatok szabadabban érvényesülhettek. Másik oldalról – főleg erdőrésztlet szinten – vizsgálva, a kilencvenes évekig folytatott gyakorlat miatt (a minőségi faanyagtermelés volt a prioritás) döntően az egykorúság és a térbeli tagozódás hiánya dominál, amit az elegy- és kísérőfajok természetesen jóval szegényebb előfordulása is tetézt. Az elmúlt másfél-két évtizedben azonban a felújítások módjának megválasztása, azok térbeli vezetése, a beavatkozások erélye, a nevelővágások gyakorlata (elegyesség fokozása), a felújítások fafaj megválasztása és a természetvédelmi célú korlátozások együttes hatására sokkal változatosabb, természetesebb állapotú állományok alakultak ki, illetve teremtődtek meg azok kialakulásának, fejlődésének feltételei.

Az erdők 73%-a őshonos fafajokból álló, a bolygatatlan erdőkhöz hasonló szerkezetű és összetételű (természetszerű erdők), vagy meghatározóan a termőhelynek megfelelő őshonos fafajú (származék erdők), melyekben a fejlődésük, nevelésük során jobbra a természeti folyamatok érvényesülnek. 12% a szerkezetében, fafaj-összetételében az emberi beavatkozás (gazdálkodás) nyomán jelentős mértékben átalakult (átmeneti) erdő és teljesen hiányoznak az idegenhonos fafajok hibridjeiből álló, szabályos hálózatban intenzív gazdálkodással nevelt nemesnyár, vagy fűz állományok (faültetvény). Visszaszorulóban van a döntően idegenhonos, erdészeti tájidegen (főleg fenyő, és részben akác) fafajokból álló (kultúrerdő) állományok tárfoglalása. Az erdészeti (erdőrésztletenkénti) besorolást tekintve tehát viszonylag kedvező képet kapunk a természetesség állapotáról, ugyanakkor az ökológiai valóban legértékesebb, többkorú, több szintű (természetesnek mondható) erdők főleg az erdőgazdálkodással kevésbé érintett, már említett extrém termőhelyeken tenyésznek.

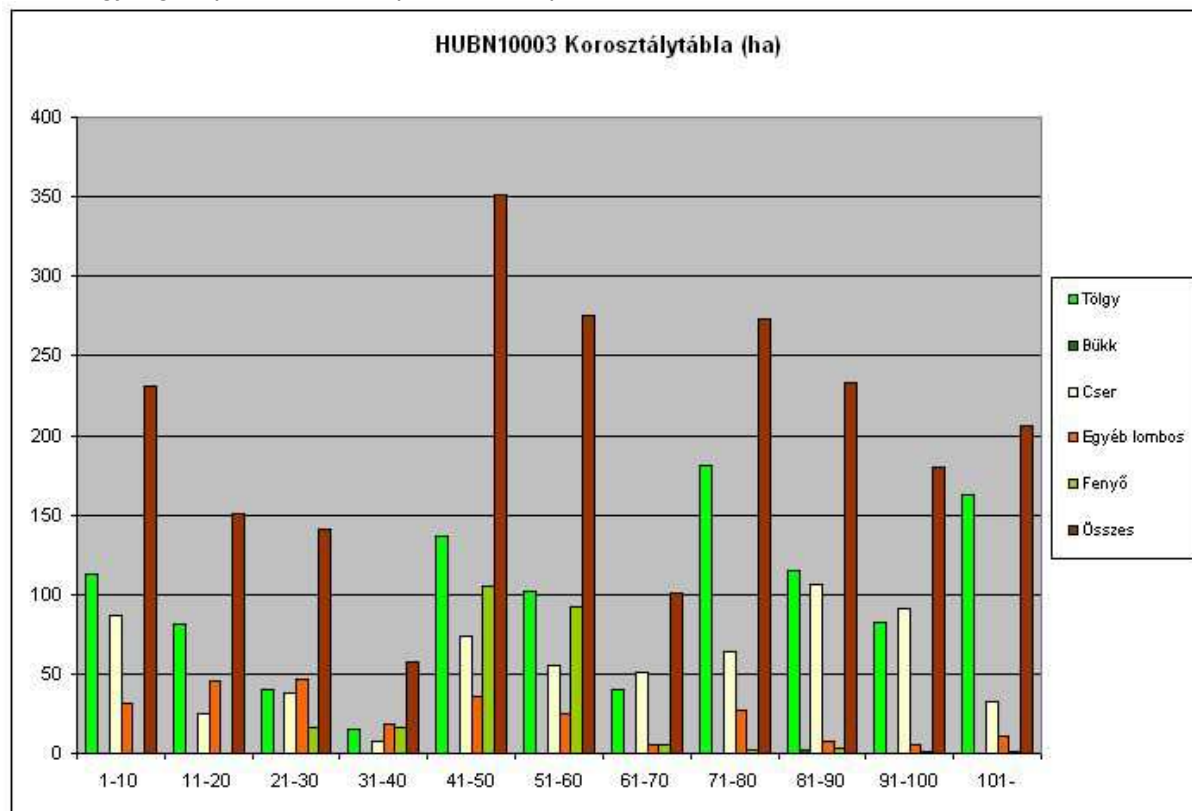
Az erdőtervezési körzetben a Natura 2000 oltalom alatt álló erdők természetessége az Evt. 7. § (1) bekezdése szerint lett besorolva:

Natura 2000 terület	Erdők természetesség szerinti megoszlása (terület %)				
	természetszerű	származék	átmeneti	kultúr	faültetvény
Bükk-hegység és peremterületei (HUBN10003)	12,3	60,4	12,5	14,8	-
Hór-völgy és Déli-Bükk (HUBN20002)	4,1	80,4	5,6	9,9	-
Kisgyőri Halom-vár-Csincse-völgy-Cseh-völgy (HUBN20007)	17,7	63,7	18,6	-	-

A vizsgált terület borító erdők természetességi állapotának szinten tartást, javítását szolgálják az erdőtervben lévő konkrét előírások, illetve azok hiánya (természeti folyamatok szabad érvényesülése).

A Natura 2000 oltalom alatt álló erdőkben az egyes fafajok korosztályainak területe (ha):

Bükk-hegység és peremterületei (HUBN10003)

A fenti grafikon a teljes vizsgálati területre vonatkozik, ezért a részletes elemzésre is itt kerül sor, míg a jelentősebb eltérések bemutatása a többi site vonatkozó adatai alatt történik.

A cser – a klimatikus hatások és a korábbi sarjgazdálkodás következtében - rossz egészségi állapota miatt a körzetben tervezett vágáskor – rendeltetéstől függően – 70-100 év. Emiatt a 100 évnél idősebb cser aránya alacsony, viszont a 70-100 éves állományok átlag feletti területen vannak jelen.

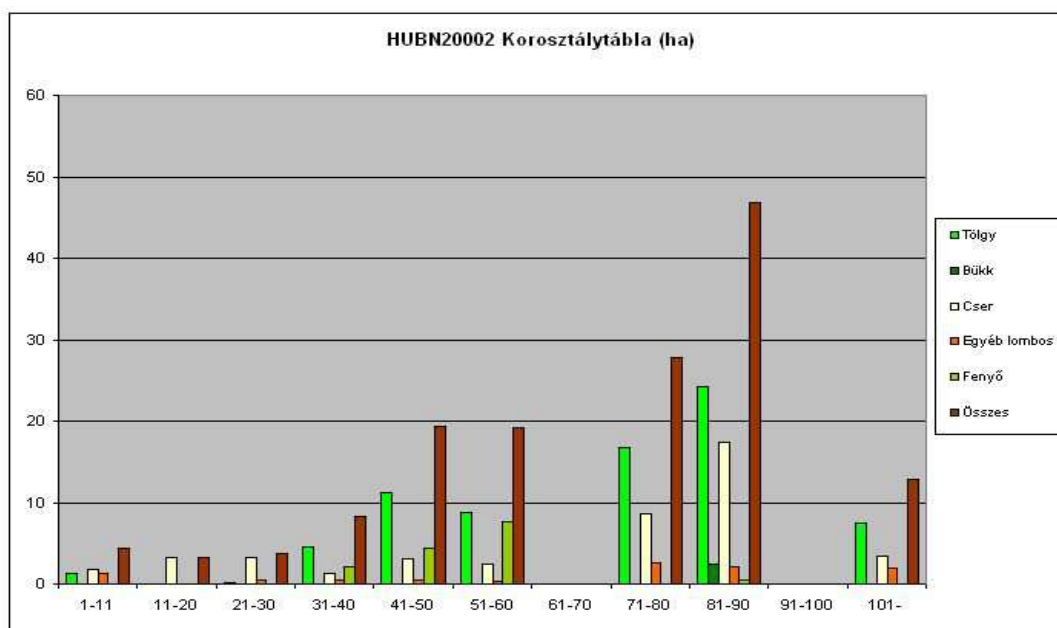
Meg kell említeni, hogy az egyéb lombos kategórián belül a körzetben jelentős területet foglal el az akác fafaj, az egyéb lombos fafajok területének kb. 2/3-át teszi ki.

Bár az akác jelenléte fiatalabb korosztályokban az ábrán ezt elfedi - az egyéb lombos elegyfajoknak alacsony az aránya, ezért már tisztítási kortól kezdődően az elegyfajok állományon belüli megtartására, ezzel együtt a természetességi állapot javítására kell törekedni, amit az erdőtervi előírások is tükröznek.

A korábbi fatermesztési célok és az ennek érdekében alkalmazott erdőnevelési gyakorlat miatt az idősebb korosztályok elegyszegények, felújítás során a jobb természetességi állapot érdekében az elegyfajok kíméletre szorulnak. A 101 év feletti korosztály jó részét az elegyszegény (esetenként gyertyán nélküli) Pannon gyertyános-tölgyesek (91G0) és a Pannon cseres-tölgyesek (91M0) teszik ki, jó alapot adva a tartamos, erdőgazdálkodás folytatásához.

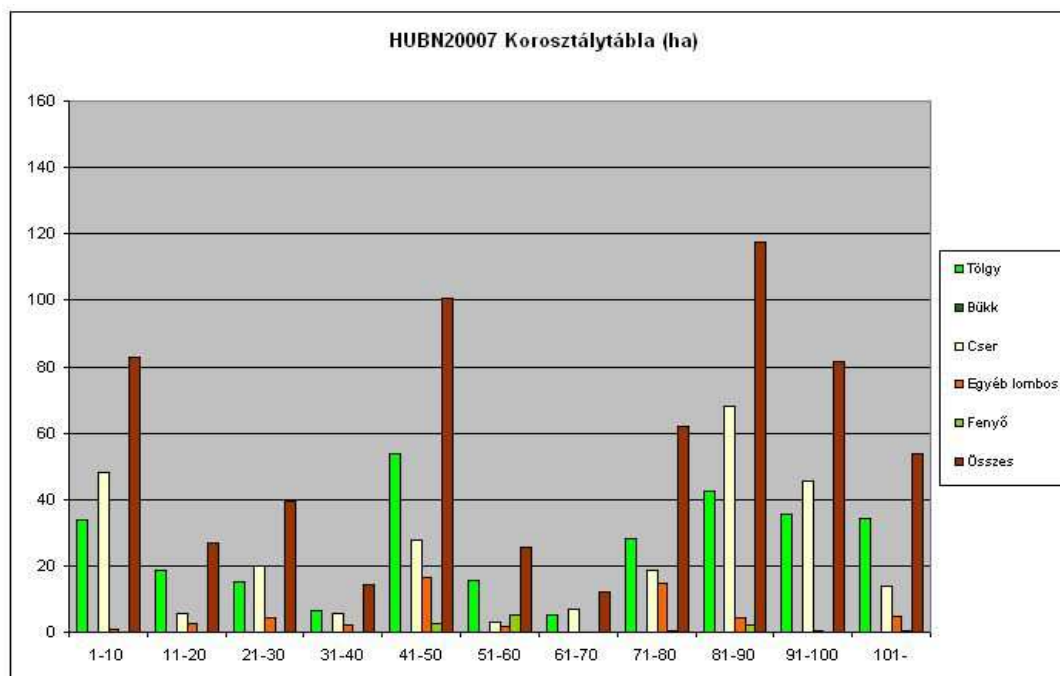
A fenyő fiatal korosztályokban (a következetes erdőgazdálkodási tevékenység eredményeként) kimutatott hiánya a jövőbeni folyamatos visszaszorulását jelzi. Középkorú fenyvesek ma a korábbi legeltetés következtében károsodott (csonka talajok) beerdősítésének emlékei. Romló egészségi állapota és az erdőtervi előírások (szerkezet-átalakítás) miatt a fenyő további térszűrése várható.

Hór-völgy és Déli-Bükk (HUBN20002)

A grafikon értelmezéskor figyelembe kell venni, hogy egy kis, mindössze 150 ha-os területre vonatkozik, mely a site keleti szélén helyezkedik el. Az itteni Pannon cseres-tölgyes (91M0) és Pannon gyertyános-tölgyes (91G0) erdők erdőállományaiban az őshonos elegyfák nagyobb arányban vannak jelen. A fenyő tömbben helyezkedik el, a jövőben (viharkárok, szűkárók miatt) itt is visszaszorul.

Kisgyőri Halom-vár-Csincse-völgy-Cseh-völgy HUBN20007

A grafikonnal jellemezhető Harsány községhatárban elhelyezkedő erdőtömb jó természeti adottságokkal bír, mind a fafajok, mind a korcsoportok tekintetében. A körzetben itt valósul meg leginkább az elegyesség, bár a gyertyán, mint fontos kísérő faj helyett más, kemény lombos fafajok és hársak a jellemzőek, de a környezet tartós megőrzésének biztosítéka az idős erdők aránya.

Összefoglalva:

A site körzetbe eső területének túlnyomó részét a tölgyek és a cser teszi ki. Az ezeket kísérő gyertyán és egyéb lombos elegyfajok (kőris, juharok, hársak) térfoglalása elmarad az akácétól. A hegység névadója, a bükk faj a déli kitettségű, alacsony fekvésű terület nem megfelelő klímája miatt a tervezési körzetből csaknem teljesen hiányzik. A korabeli fenyvesítési program mementójaként, főleg a 40-60 éves korosztályban jelentős aránnyal van jelen az erdei fenyő és kisebb mértékben a fekete fenyő. A koreloszlás nem egyenletes, de összességében arányosan vannak jelen mind a fiatal, mind a középkorú, mind az idős állományok. Kedvező, hogy a 100 év feletti tölgyesek aránya átlag feletti.

Az erdőtervezési körzetben lévő erdők természetességi állapotának szinten tartását, illetve fejlesztését szolgálják a tervezett erdősítési előírások ennek az állapotnak a, a (fenyvesek) szerkezet átalakítása révén pedig tovább csökken a kultúr erdők aránya. A fahasználati beavatkozások (nevelővágások, fokozatos felújító vágások) az elegyesség növelése és a felaprózott és elnyújtott felújítási folyamat révén szintén hozzájárulnak a vegyes szerkezetű, elegyes (természetszerű erdők) állományok térfoglalásának növeléséhez, az egykorú erdőtömbök átalakításához, az élőhelyek fenntartásához, a fajok életfeltételeinek javításához. A távlati célállományok terv szerinti megvalósítása élőhely rekonstrukciót, illetve fejlesztést, a természetességi állapot javulását, a gyakorlatban a természetes felújításokban erdőrésztelen belüli vegyes állományszerkezetet és a fenyvesek őshonos lombos állományokkal történő leváltását jelenti.

3.6. A körzeti erdőtervezési társadalmi, gazdasági következményeinek leírása

A Dél-Borsodi erdőtervezési körzet vizsgált része a Bükk-hegységben – a Bükkaljai dombság erdőgazdasági tájrészletben – dombvidéki, változatos domborzatú területet foglal magába. A terület erdei – a sok évszázados gazdálkodás ellenére, illetve azzal együtt is – őrzik a természetes erdőtakaró jellegzetességeit, míg az ültetett fenyvesek egyre kevesebb, bár ökológiai szempontból értékes helyet foglalnak el. Az erdőtervi előírások biztosítják, hogy főként az erdőtömbök szélein elhelyezkedő invazív akác ne növelhesse részarányát. A körzet természeti adottságainak megfelelően magas az erdősültség, ennek is köszönhető, hogy az erdőtervezési körzet erdőterületének nagy az ökológiai értéke, megfelelt a Natura 2000 hálózat kijelölés kritériumainak.

Minden nemzetgazdasági ágazatnak, így az erdőgazdálkodásnak és a fafeldolgozásnak is mai napig fontos szerepe van az alapvető igények (ipari- és tűzifa) kielégítésében a vidék lakosságmegtartó képességének megőrzésében. Különösen fontos a képzett szakmunkások foglalkoztatása (fakitermelés, szállítás, fafeldolgozás) és a nagyobb élők munkai igényű tevékenységek (erdőfelújítások ápolása) fenntartása az ilyen súlyos foglalkoztatási gondokkal küzdő régióban, illetve megyében. Erre a célra előnyösen felhasználhatók az erdőgazdálkodást ösztönző támogatások, amelyek segítségével a foglalkoztatási gondok is enyhíthetők és az erdők természetességi állapota, ökológiai értéke tovább javítható. Az erdőgazdálkodás egyúttal a megújuló energiahordozók bővített újratermelésében is fontos szerepet tölt be.

A társadalomban a természetes anyagok felhasználása és alkalmazása iránti igény észrevehetően egyre növekszik, ami az erdei haszonvételek korábbiakban megszokott szintjének fenntartását teszi szükségessé, az erdő által meghatározott környezeti elemek és természetes élőhelyek védelmének figyelembevételével.

Az erdőtervezési körzet (vizsgált része városoktól távol helyezkedik el, viszonylag elzárva a látogatóforgalomtól, ami segíti a Natura 2000 célok elérését. Ugyanakkor a jól megtervezett turisztikai fejlesztések (pl. Harsányban) a térség kitörési lehetősége, melyhez jó alapot ad a szakszerű erdőfenntartás, hiszen ez biztosítja tartósan az erdők látogatók számára is attraktív fennmaradását (erdei iskolák, ökoturizmus).

A körzet országos átlaghoz közeli munkanélküliségi aránya megköveteli, hogy minden ágazat – így az erdőszeti ágazat is – hozzájáruljon a foglalkoztatási szint fenntartásához, növeléséhez, a nemzeti erőforrásoknak (így a humán erőforrásoknak) ésszerű hasznosításához, növelve ezáltal is a térség eltartó, megtartó képességét.

Az erdőtervezési körzet Natura 2000 besorolással érintett, jelen vizsgálat alá eső része vegyes tulajdonban van, de a meghatározó az állami tulajdon, kezelőként az Északerdő Zrt. (Miskolc, Deák tér 1.) a bejegyzett erdőgazdálkodó.

4. Az erdőterv hatásainak értékelése, a várható természeti állapotváltozás leírása és azok hatásainak értékelése a kijelölés alapjául szolgáló élőhelyekre és fajokra.

4.1. Általános tervezési irányelvek

- A homogén egykorú tömbök esetén az állományok felújítási ciklusa elnyújtottan, és egészségi állapotuk függvényében legyen tervezve. Tömbös terület esetén mozaikosság elvét kell alkalmazni.
- A nevelővágások során is törekedni kell a természetes erdőtársulásoknak leginkább megfelelő fafaj és mozaikos kor összetétel fenntartására. Kísérő fafajok védelmére gondot kell fordítani.
- Tájidegen fafajok őshonos lombos fafajokkal való együttes jelenléte esetén a nevelővágásokat (tisztításokat, gyérítéseket) az őshonos lombos fafajok kíméletével kell tervezni. Ugyanezen állományoknál – amennyiben van rá mód – kerülni kell a teljes tarvágások alkalmazását.
- Őshonos lombos fafajok fiatal, magas törzsszámú (sűrű) állományaiban – az elegyfák kíméletével, a tájidegen fafajok visszaszorításával – tervezhetők a tisztítások és törzskiválasztó gyérítések.
- A leromlott állapotú fenyveseket, koruktól függetlenül, az egészségi állapotuk alapján kell véghasználatra tervezni. A felújításukat szerkezet átalakítással kell végrehajtani, őshonos fafajokkal, egyes állományok létrehozása érdekében.
- A véghasználati előírás tervezésénél sürgősségi prioritással kell kezelni az egészségileg erősen leromlott, kritikus érték alatti záródású állományokat.
- A termőhelyi viszonyoknak megfelelő, potenciális erdőtársulásokhoz közelítő faállomány-összetétel kialakítása és megtartása, valamint a táplálkozási kapcsolatokon keresztül kötődő állatvilág életfeltételeinek biztosítása érdekében tekintettel kell lenni az őshonos elegy fafajokra (hársak, magas kőris, szilek, juharok, vadgyümölcsök, bibircses nyír, rezgő nyár, stb.), azokat szálanként vagy kisebb csoportokban meg kell kímélni (ezt a tervezésnél már hangsúlyosan figyelembe kell venni).
- A véghasználatra kerülő erdőrészteket a nagyobb kiterjedésű, összefüggő vágásterületek (illetve a későbbiekben: fiatalosok) kialakulásának elkerülése érdekében a lehetőségekhez mérten mozaikosan kell kijelölni úgy, hogy a végvágásra kerülő erdőfoltokat elválasztó állományok két famagasságnál keskenyebbek nem lehetnek.
- A vágásterületek monotonitásának mérséklése, bizonyos fajcsoportok túlélésének biztosítása, illetve átmeneti jellegű élőhelyek kialakítása végett hagyásfa-csoportok kijelölése és visszahagyása szükséges. Ezek a hagyásfa-csoportok a letermelésre kerülő erdőrésztelek területének védett terület esetén 10 % át teszi ki.
- Tarvágásos véghasználatot általában csak tájidegen fafajok állományaiban indokolt tervezni és nem védett természeti területen a fokozatos felújítógátás feltételeinek hiánya esetén. Ahol a tájidegen fafajok jelenléte 50% alatti, és az őshonos fafajok szórt elhelyezkedése lehetővé teszi, törekedni kell a tarvágás elkerülésére és valamilyen fokozatos felújítógátás jellegű tevékenység tervezésére. Tarvágások tervezésénél be kell tartani a vonatkozó területi korlátozásokat.

A környezeti erdőterv elkészítése során figyelembe vett természetmegőrzési szempontok:

- Védett természeti területen lévő, nem őshonos fafajokból álló erdőállományok esetében az erdőfelújítás csak a termőhelynek megfelelő őshonos fafajokkal, szerkezet-átalakításként tervezhető.
- Teljes korlátozást kell megállapítani a hársas törmelékletjő-erdők (Mercuriali-Tiliatum), szilikát sziklaerdők (Sorbo-Quercetum), molyhostölgyes bokorerdők (Ceraso-Quercetum pubescentis), valamint a társulástanilag pontosan be nem sorolható sziklaerdők minden állományára, továbbá a mészkerülő bükkös és tölgyes (Luzulo-Quercetum, Luzulo-Fagetum) vánkasmohás (Leucobryum glaucum) típusára, a szurdokerdőkre, az égeres láperdőkre.
- Patakmenti égerligetekben, puhafás ligeterdőkben csak részterületes véghasználat tervezhető.
- Nevelővágások tervezése során az elegyfajok, száradó, odvas faegyedek kíméletére, a sematikus gyérítési módszerek kerülésére fel kell hívni az erdőgazdálkodó figyelmét (megjegyzés rovat). Az ún. "böhöncös" egyedek egy része is meghagyandó. Egészségügyi termelés őshonos állományokban csak kivételes esetben, a Bükki Nemzeti Park Igazgatósággal előzetesen egyeztetve tervezhető.
- Az erdőgazdálkodási tevékenység tervezése és végrehajtása során természetvédelmi igény, hogy az erdőállományokban az őshonos fafajok erdőrésztel területén található teljes fatérfogatának minimum 5%-a álló, vagy fekvő holtfaaként legyen jelen a területen.
- Véghasználati tervezés általában a szokásosnál magasabb vágáskorok alkalmazásával történjen (biológiai vágásérettséghez közeli időpontban), a vágáskorok erdőrésztelenként egyeztetendők a Bükki Nemzeti Park Igazgatósággal.
- Védett területen tarvágás csak nem őshonos fafajokból álló állományokban tervezhető.

- Véghasználati tervezések esetében a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság igénye az élőhelyátmentés céljait szolgáló hagyásfacsoportok vagy állományrészek visszahagyása. A csoportok kijelölését a természetvédelem lehetőség szerint az erdőtervezés terepi munkáival párhuzamosan elvégzi, így ezek az erdőtervezés során leírhatók, fakészletük a véghasználati tervezésben nem szerepel. Kiemelten fontosak a vizes élőhelyek, illetve az extrém száraz termőhelyek.
- A nevelővágások során is törekedni kell a természetes erdőtársulásoknak leginkább megfelelő fafaj és kor összetétel fenntartására. Kísérő fafajok védelmére gondot kell fordítani.
- A tervezési munkák során figyelemmel kell lenni a véderdőkre, illetve a véderdő-foltokat tartalmazó erdőrészekre. Bennük fahasználati munkákat tervezni legtöbbször nem indokolt. Véderdő-foltokat tartalmazó erdőrészek esetében a „Megjegyzés” rovatban célszerű utalni a területi korlátozásokra.
- Az erdőgazdálkodás kereteit meghatározó erdőtervezést – természetvédelmi oltalom alatt nem álló területen is – az élő és élettelen természeti értékek, megőrzésének kell alárendelni. Az egyes erdőrészekben előforduló természeti értékeket az erdőrészlet-lap „Megjegyzés” rovatában lehet feltüntetni (pl. fokozottan védett madárfaj fészkelőhelye), és a megőrzésükhöz szükséges feltételeket (területi, időbeli, technológiai, stb. előírásokkal, korlátozásokkal) már a tervezés során biztosítani kell.
- A hegylábi peremeken az idegenhonos fa és cserjefajok által fertőzött, erdőgazdálkodási szempontból (is) leromlott erdőkben a termőhelynek megfelelő őshonos fafajokkal végrehajtott erdőszerkezet-átalakítás a Natura 2000 célok elérését szolgálja. Legjelentősebb az akác térhódítása. Nem a homogén akácosok átalakítása a prioritás, hanem a cseres-tölgyes, mészkerülő tölgyes, lösztölgyes maradványok megfelelő kezelése, ehhez kapcsolódóan az akác további terjeszkedésének megakadályozása. Ezek mind jelölő élőhelyként szerepelnek, számos jelölő gerinctelenfaj hosszabb távon is képes fennmaradni ezekben a heterogén fafajösszetételű erdőkben (pl. magyar fésűsbagoly *Dioszeghyana schmidtii* – tápnövénye a cser- ill. a tatár- és mezei juhar).
- A jelölő xilofág rovarok (nagy hőscincér *Cerambyx cerdo*, szarvasbogár *Lucanus cervus*) jelenléte és optimális fejlődése a holtfa visszahagyásának mértékétől függ. A védett területen előírásként megjelenő minimum 5 %-os holtfa arány szükséges ehhez. A gyakorlatban ez akkor biztosítható, ha természetközeli állományokban egészségügyi fakitermelésre csak különlegesen indokolt esetben kerül sor: súlyos, kiterjedt járványszerűen fellépő károsító elleni aktuális védekezés kapcsán, vagy pl. az úthálózaton a közlekedés biztosítása érdekében. Őshonos állományok nevelővágásai során is célszerű kímélni a kiszáradt egyedek, illetve az odvas fák egy részét. (Utóbbiak madár és emlősfajok életfeltételeit biztosítják.)
- Egyes fokozottan védett fajok megtelepedése esetén a fészkek, vagy odú körül 100 m sugarú körben „fokozottan védett élő szervezetek élőhelyén, valamint élőhelye körül használati, gazdálkodási korlátozás” elrendelésére kerülhet sor, az 1996. évi LIII. törvény 44.§ (5) bekezdése alapján. Ez a gyakorlatban általában az alábbi fokozottan védett fajok előfordulása, fészkelése esetén valósul meg: békászó sas (*Aquila pomarina*), parlagi sas (*Aquila heliaca*), fekete gólya (*Ciconia nigra*), kígyászölyv (*Circaetus gallicus*), csonkafülű denevér (*Myotis emarginatus*), pisze denevér (*Barbastella barbastellus*), tavi denevér (*Myotis dasycneme*).
- A hegylábperemek mozaikosabb tájhasználatára révén az erdőterületek fragmentáltak, sok esetben nagy kiterjedésű száraz (lejtősztyepprétek, löszgyepek, félszáraz irtásrétek) illetve nedves gyepterületekkel (kaszálórétek, magassásosok) érintkeznek, melyek szintén Natura 2000 jelölőfajok élőhelyei. A nagyobb erdőtömbök esetében a beékelődő tisztások közösségi jelentőségű természeti értékeinek a védelmét kell biztosítani. Az erdőszegélyi tisztásokhoz, érintkező gyepekhez kötődnek a tervezési területen a Janka-tarsóka (*Thlaspi jankae*) és piros kígyószisz (*Echium russicum*) állományok. Az erdészeti munkákhoz kapcsolódó készletezés, közelítés során biztosítani kell ezeknek az állományoknak a kíméletét. Elhelyezkedésükről tájékoztatást az illetékes természetvédelmi őr ad.
- Az erdőszegélyeken, illetve a körzeti erdőtervbe felvett egyéb részleteken található az alábbi honos cserjések (pusztai tövisek, illetve a regionálisan nem ritka sztyeppcserjések /csepleszmeggyesek, parlagi rózsások, törpemandulások), melyek kímélete szükséges. Többek között a sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*) hernyófészkeit is ilyen erdőszegélyben találjuk. Az erdészeti munkák során a legértékesebb foltok visszahagyandók.
- Bár a vizes élőhelyek a tervezési terület hegy- dombvidéki részein szórványosan jelentkeznek, azonban a fragmentális égerligetek (pl. kisgyőri Cseh-völgy, Harsányi-völgy) jelölő szitakötőfajoknak adnak otthont (díszes légivadász (*Coenagrion ornatum*); lápi szitakötő (*Leucorrhinia pectoralis*). Ezen erdőállományoknál az erdészeti munkálatokat csak télen, fagyott talajon szabad elvégezni, fokozott figyelemmel az érintkező mocsári, mocsárréti társulásokra. (A természetes ártéri erdők pl. mandulafüzesek, fehér fűz ligetek, égerligetek mind jelölő élőhelyek.)

Az erdőterv módosításai során figyelembe vett szempontok:

Az erdőterv módosítását az erdőgazdálkodó kérelmére, vagy hivatalból indított eljárásban végezte az erdészeti hatóság. A módosításnak alapvetően két oka volt, az újulat fejlődését, fényviszonyok változását segítő, az eredetit meghaladó mennyiségű fakitermelési lehetőség biztosítása, illetve a védett (jelölő) madárfaj élőhelyének védelme érdekében a megváltozott körülmények (pl. új fészekfoglalás) miatt a Natura célok érdekében szükséges korlátozások érvényesítése.

4.2. Natura 2000 területenkénti értékelés

A terv hatásainak értékelésére azon jelölő fajok és élőhelytípusok vonatkozásában kerül sor, melyekre a 2.3. fejezetben megállapításra került a terv szerinti erdőgazdálkodás általi érintettség.

A Natura célok érvényesülését segítő általános erdőkezelési irányelveket a 4.1. fejezet tartalmazza.

HUBN10003 Bükk hegység és peremterületei

A vizsgálati területen elsősorban erdei fajok előfordulása jellemző, a ragadozó madarak száma alapján közösségi jelentőségű terület (parlagi sas és kígyászölvy), de ezek mellett jelentős a középfakopáncs, a harkályok, az örvös légykapó itteni állománya is.

Az erdőgazdálkodással érintett jelölő madárfajok

Harkályfélék (*Dendrocopos* spp., *Dryocopus martius*)

A harkályfajok nagyon érzékenyek az élőhelyük megváltozására, elsősorban a holt fához való erős kötődésük miatt (fészkelőhely, táplálkozóhely). Idős erdőállományokhoz kötődnek, melyekben a holt fa aránya is megfelelő. Mivel a jelölő harkályfajok nem vonulók, magas a fészkelőhelyhez való hűségük.

A természetes, fészkelésre alkalmas erdőterületeken belül is számos faj élőhely-specialistaként értékelhető. Az élőhely minőségét jelző, a fajok által hasznosított források számos esetben kvantifikálhatók (ügymint a preferált táplálék, a holtfa anyaga, minősége, mennyisége, az élőhelyfoltok mérete). Az erdészeti beavatkozások közvetlenül érintik ezen fajokat.

A beavatkozások hatásának minimálisra csökkentése érdekében előírt védelmi intézkedések:

- Idős facsoportok hagyásfa csoportként történő visszahagyása, különös tekintettel az odvas fák és az odvas, korhadó, törött, elszáradt törzsek kíméletére.
- A fészkelőhelyek háborítatlanságának biztosítása érdekében a revírfoglalási, költési, utódnevelési időszakban (március 15. – július 15.) időbeni korlátozás.

Egyes harkályfélék specifikus igényei:

A **közép fakopáncs** erősen kötődik az idős, tölgy dominálta erdőtípusokhoz. Elsősorban felületlakó rovarokkal táplálkozik az év nagy részében, így a rovarfajokban gazdag repedezett kérgű fafajok (elsősorban tölgyek) fontos táplálékforrást biztosítanak a faj számára. De táplálékként a levelekről begyűjthető rovarok is szerepelhetnek. Az erdőfoltok mérete befolyásolja a fészkelés sikerességét, az utódok számát is (bár a vizsgálatokat a nagy fakopáncs esetében végezték): így az erdőterületek fragmentációja jelentős negatív hatásként értékelhető a reprodukciós sikeresség tekintetében is.

Az erdőtervben - a korábbi állapothoz képest - az erdő jelentős fragmentációja nem következik be, így nincs negatív hatása a faj természetvédelmi helyzetére.

A **fekete harkály** alapvetően a magas, hosszú törzsű lombhullató erdőket preferálja. Az élőhelyválasztását valószínűleg a speciális táplálék igénye is meghatározza (pl. hangyák). Alpokban végzett felmérések alapján a magas lombkorona-záródású (80-90%), közepes – magas fasűrűségű (1200 – 1400 fa/hektár) erdőállományokhoz szignifikánsan köthető a faj. A vizsgálatok azt is kiderítették (1991-2004 között), hogy számos fészeküreget és odút folyamatosan használtak a harkályok évről-évre (ismeretesek olyan üregek, melyeket folyamatosan nyolc évig használtak, esetenként ugyanaz a madár (pár)). Ugyanezen vizsgálat – összehasonlítva más harkályfajokkal – megállapította, hogy a fekete harkály kevésbé érzékeny az erdőkezelésekre, jó adaptációs képességekkel rendelkezik. Mindezek miatt a fajra az erdőterv szerint folytatott erdőgazdálkodás nincs kedvezőtlen hatással.

A **hamvas küllő** gyakran előfordul nyílt ligetes területeken, kisebb kiterjedésű fás területeken – fasorok, parkok, temetők, kertek, szőlőterületeken, mezőkön, legelőkön, part menti fás területeken, kevésbé zárt erdőkben – ill. bükkösökben, vegyes állományú lombhullató erdőkben. Tipikus élőhelyeként a ritkás öreg tölgyeseket, ligeterdőket és idősebb bükkösök széleit nevezik meg, ha ezen részekben odúkészítésre alkalmas fákat talál. A küllőfajok erősen táplálék-specifikusak (hangyák). A hamvas küllő csak akkor épít új odút, ha a területén nincs több elhagyott vagy olyan odúk találhatók azon a területen, amelyek más (konkurens) madarak által már lakottak. A hamvas küllő élőhelye tehát az odvas fák visszahagyásával és az erdőgazdálkodás során keletkező ritkás (bontott) állományokkal, erdőszélekkel egyértelműen bővül.

Örvös légykapó (*Ficedula albicollis*)

Közép-Európában az örvös légykapó állományai stabilnak mutatkoznak. A faj hiányát legtöbbször az odvas fák hiánya, a nyílt záródású fiatalos erdőállományok (pl. vágásterületek, fás legelők) meglétével magyarázzák. Az erdőben található holtfához, mint fészkelőhelyhez kevésbé kötődése az élőhely jellegének a függvénye. Az erdőtípus tekintetében tág tűrőűnek mutatkozik, mind a tölgyes, mind a bükkös állományokban megtalálható.

Kék galamb (*Columba oenas*)

Rendszeres erdei fészkelő, fészkelőodút legtöbbször a fekete harkály „állítja elő”. Téli időszakban pusztai, síkvidéki területeken át is telet, rövid távú vonulónak tekinthető. Lengyelországi fészkeszelektációs vizsgálatok kimutatták, hogy a predáció (pl. nyuszt) esélyét csökkenti, ha a kék galamb a simakérgű bükkfákat és a magasabban fekvő odúkat preferálja. A telepek fennmaradását az is szolgálhatja, hogy a bükk eleve hosszabb életű a természetes erdőállományokban. A vizsgálatok szerint az élő fát preferálja az álló holtfával szemben (a thermoreguláció biztosításával). Fészkelő állományainak fenntartását a nagyméretű élő bükkfák és megfelelő – fekete harkály által kivájt – odúk megléte biztosíthatja.

A beavatkozások hatásának minimálisra csökkentése érdekében *előírt védelmi intézkedések*:

- Idős facsoportok hagyásfa csoportként történő visszahagyása, különös tekintettel az odvas fák és az odvas, korhadó, törött, elszáradt törzsek kíméletére.
- A fészkelőhelyek háborítatlanságának biztosítása érdekében a revírfoglalási, költési, utódnevelési időszakban (március 15. – július 15.) időbeni korlátozás.

Az érintetlen véderdők, hagyásfacsoportok biztosítják a faj kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzését. A fentie korlátozások betartása esetén az erdőgazdálkodás nincs jelentős kedvezőtlen hatással a fajra.

Kígyászölyv (*Circaetus gallicus*)

A ragadozómadarak között táplálékspecifikusnak tekinthető, táplálékának cca. 95%-át kígyók (siklók) alkotják. Speciális tápláléka miatt nagy vadászterületre van szüksége, amelyet a levegőben vitorlázva kutat át zsákmány után. Fészkelőként elsősorban zavarástól mentes erdőállományokat preferál, míg táplálkozóterületként a nyílt, napos, facsoportokkal és bozótosokkal ritkán benőtt vidéket kedveli. A fészkek általában tölgyön, erdei vagy feketefenyőn van. A kígyászölyv legtöbbször maga építi a fészket, ritkán más ragadozómadarakét foglalja el. A faj méretéhez viszonyítva meglepően kicsi fészket a fák csúcsi részébe építi (számos esetben a tölgyfákon található fagyöngybe rejti).

A beavatkozások hatásának minimálisra csökkentése érdekében *előírt védelmi intézkedések*:

- A fészkelőhely körül 200 méter sugarú körben a fészkelőhely védőzónája kerül kijelölésre (a domborzati és állományviszonyok figyelembevételével).
- Időbeni korlátozás a fészkek körüli 400 m sugarú körön belül (a domborzati és állományviszonyok figyelembevételével) március 15. és augusztus 31. között van.

Az ismert ragadozó madár fészkek környezetében a védőzónák kijelölése a BNPI adatszolgáltatása alapján a korábbi években már megtörtént. A faj táplálkozási területként előnyösen tudja hasznosítani az erdőgazdálkodás során keletkező vágásterületeket.

Fekete gólya (*Ciconia nigra*)

Erős, terebélyes koronájú fákkal tarkított idős, zavartalan erdők szolgálnak fészkelőhelyként. Az erdőtümbök közelében elhelyezkedő, üde-nedves gyepterületek és egyéb mezőgazdasági területek a táplálkozó területei, gallyfészkekben fészkelő faj.

A beavatkozások hatásának minimálisra csökkentése érdekében *előírt védelmi intézkedések*:

- A böhöncök (fészekrakásra alkalmas, nagy koronájú fák) hagyásfaként történő visszahagyása a fakitermelések során.
- A már meglévő fészkek körül a BNPI által megadott védőzóna visszahagyása.
- A fészkelőhelyek háborítatlanságának biztosítása érdekében a revírfoglalási, költési, utódnevelési időszakban (március 15. – augusztus 15.) időbeni korlátozás.

Békászó sas (*Aquila pomarina*)

Idős, nagy kiterjedésű zárt állományokban, hazánkban főleg cseres-tölgyesekben fészkelő faj. Zavarásra és a fészkelőhely állományszerkezetének megváltozására érzékeny. Fészket kizárólag a lombkoronába építi. Fészkelőhelyein az idős állományokban minimális fahasználatra kell törekedni, hogy a zárt erdőállománykép megmaradjon. Csak a hosszú 150-200 év vágásfordulójú szálalásos fahasználat elfogadható. A többszintes erdőállomány képet fenn kell tartani.

A beavatkozások hatásának minimálisra csökkentése érdekében *előírt védelmi intézkedések*:

- Fészek körül kb. 300 méter sugarú körben történik fészkelőhely védőzónájának kijelölése (domborzati és állományviszonyok figyelembevételével.)
- Időbeni korlátozás a fészek körüli 500 m sugarú körön belül (a domborzati és állományviszonyok figyelembevételével) március 15. és augusztus 31. között van.

Az ismert fészek környezetében a védőzónák kijelölése a BNPI adatszolgáltatása alapján a korábbi években már megtörtént. A védőzónában fakitermelés nem történik. A faj táplálkozási területként előnyösen tudja hasznosítani az erdőgazdálkodás során keletkező vágásterületeket.

Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területek - zárójelben kerül feltüntetésre azon site kódja, ahol az adott élőhelytípus, illetve faj a Natura 2000 kijelölés alapjául szolgál.

Hór-völgy és Déli-Bükk (HUBN20002)

Kisgyőri Halom-vár-Csincse-völgy-Cseh-völgy (HUBN20007)

**A terv szerinti erdőgazdálkodással érintett jelölő élőhelyek
Nem erdei jelölő élőhelyek**

6240 Szubpannon sztyeppék (HUBN20002, HUBN20007)

Az élőhely jellemzően nem erdőhöz kötött, így a körzeti erdőtervnek jelentős hatása nincs rá. Az erdőrészekben előforduló kisebb foltokat a környező szegéllyel érintetlenül kell hagyni.

6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) (HUBN20002)

Az élőhely jellemzően nem erdőhöz kötött. Erdőszegélyekben előfordulhat. Kímélete szükséges a közelítés, készletezés során. A fajgazdag félszáraz irtásrétek, a zárványt képező erdőfoltok, illetve az erdőtömbök szegélye kímélendő. Az élőhelyre gyakorolt hatás így elhanyagolható.

A Miskolc 7 F erdőrészlet a BNPI adatszolgáltatása alapján az élőhely területén fekszik. Az idegenhonos lucfenyves állomány vágaskora csökkentendő. Az Evt. lehetőséget ad az erdőgazdálkodónak, hogy természetvédelmi okból kérje az erdő fátlan állapotban tartásának engedélyezését.

8310 Nagyközönség számára meg nem nyitott barlangok (HUBN20002)

Az élőhely jellemzően nem erdőhöz, mint életközösséghez kötött, de az erdőgazdálkodási tevékenység érinti. A barlangok védőzónái a körzeti erdőtervezéskor figyelembe lettek véve.

Jelölő erdei élőhelyek:

9110 Mészkerülő bükkösök (*Luzulo-Fagetum*) (HUBN20002)

A montán övben, a gyertyános-tölgyes és a szubmontán bükkös övben edafikusan (alapkőzet által befolyásolva) alakulnak ki. Főként a meredekebb, erodáltabb termőhelyeken jönnek létre, gyakran északi kitettségekben találhatók, ahol az intenzív felszíni vízfolyás kilúgzó hatása fokozottan érvényesül. Szilikátos alapkőzeten vagy könnyen kilúgódó kőzeteken, podzolosodó barna erdei talajon alakul ki, termőrétegük többnyire kiszáradásra hajlamos, sekély, nitrogénben szegény. A társulások létrejöttében döntő ökológiai tényező a talajok savanyú jellege. A mészkerülő bükkösök fajszerkezetű társulások, a gipszint borítása rendszerint csekély. A klímazonális bükkösökre jellemző kora tavaszi aszeptus itt hiányzik. Erdőgazdálkodással jellemzően érintett élőhely.

Veszélyeztető tényezők: tarvágás, erdőfelújítás, telepítés mesterséges módon, erdősítés tájidegen fajokkal, egészségügyi fakitermelés, túltartott vadállomány, idegenhonos növényfajok inváziója.

Az erdőtervben fenti veszélyeztető tényezők figyelembe lettek véve, az állományok természetes felújítással kezeltek, hagyásfacsoport visszahagyása azonban szükséges élőhelyen előforduló jelölőfajok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése érdekében.

A beavatkozások hatásának minimálisra csökkentése érdekében *előírt védelmi intézkedések*:

- A gyérítések és véghasználatok során 5 m³/ha mértékig (az állomány átlagos átmérőjét elérő közép- vagy mellmagassági átmérőjű) az álló és fekvő holtfa visszahagyandó.
- Az élőhelyen 5 % hagyásfa csoport kijelölése javasolt erdőrészenként vagy tömbösítve.
- Az erdőrészekben található odvas, böhöncös idős faegyedek visszahagyandók.

9130 Szubmontán és montán bükkösök (HUBN20002)

Közép-Európa szubmontán és montán régiójában, hűvös, párás klímában nagy területű, zonális, vagy extrazonális helyzetben fordulnak elő. Változatos alapkőzeten alakulnak ki. Talajuk típusa is különböző lehet, melyet általában mély termőréteg és gazdag humusztartalom jellemez.

A felülvizsgálattal érintett területen legnagyobb területtel ez az élőhely fordul elő. Az erdőgazdálkodási tevékenység is jellemzően a zonális bükkösökben zajlik.

Veszélyeztető tényezők: tarvágás, egészségügyi fakitermelés, túltartott vadállomány, idegenhonos növényfajok inváziója, éghajlatváltozás.

Az erdészeti beavatkozások hatásának minimálisra csökkentése érdekében *előírt védelmi intézkedések*:

- Nevelővágások során egyes őshonos kísérő fafajok (hegyi juhar, kislevelű hárs, hegyi szil) teljes kímélete, további fafajok (korai juhar, madárcseresznye, stb.) kímélete szükséges.
- Állománynevelés során a nyiladékok és állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély fenntartása kívánatos.
- A gyérítések és véghasználatok során 5 m³/ha mértékig (az állomány átlagos átmérőjét elérő közép- vagy mellmagassági átmérőjű) álló és fekvő holtfa jelenlétének biztosítása javasolt.
- Az élőhelyen 5 % hagyásfa csoport kijelölése javasolt erdőrészenként vagy tömbösítve.
- Az erdőrészekben található idős, odvas, böhöncös faegyedek visszahagyandók.

A terv szerinti gazdálkodás mellett, a fenti előírások betartásával az élőhely kiterjedése nem csökken, szerkezete folyamatosan megújul. A hagyásfa csoportok és a holtfa biztosítják a jelölő élőhely biológiai sokféleségének megőrzését. Megjegyzendő, hogy a felülvizsgált területen a kipusztult lucfenyves állományok helyén zömmel bükkös célállománnyal kerül sor az erdő felújítására, az erdőszerkezet átalakításával zonális bükkösök jönnek létre, így a jelölő élőhely területe növekszik, természetvédelmi helyzete javul.

9150 A Cephalanthero-Fagion közép-európai sziklai bükkösei mészkövön (HUBN20002)

A szubmontán-montán bükkösök olykor a gyertyános-tölgyesek övében, törmelékes talajon, kitett oldalakon, gerinceken alkotnak kis kiterjedésű társulást, melyek a zonális erdőkre beágyazott szigetekként jelennek meg. Mészkő, dolomit, olykor andezit alapkőzeten, szálban álló sziklákon vagy mozgó sziklatömbökön, illetőleg sziklafalak alatt mozgó közettörmelék-mezőn, a törmelék között felgyülemlett fekete humuszon alakulnak ki. A talajaikban erős a nitrifikációs aktivitás és a cellulózbontó baktériumok aktivitása.

Veszélyeztető tényezők: tarvágás, erdőfelújítás és telepítés mesterséges módon, egészségügyi fakitermelés, egyéb erdészeti: fakitermelés miatti talajleomosódás, túltartott vadállomány, idegenhonos növényfajok inváziója, sport- és szabadidő-tevékenységek.

Jellemzően erdőgazdálkodással nem érintett élőhely, az erdőrészekben belül, kisebb sziklás részekben jelenhet meg.

Védelmi intézkedések:

- Véghasználat esetén az élőhelyen az erdőrészt 5 %-ának mértékéig hagyásfa csoport visszahagyása szükséges. Ezzel a legtöbb esetben biztosítható, hogy az erdőrészt területén belül az élőhelyhez tartozó foltok visszahagyásra kerüljenek.
- Az erdőrészekben található idős, odvas, böhöncös faegyedek visszahagyandók.

9180 * Lejtők és sziklatörmelékek Tilio-Acerion-erdői (HUBN20002)

Hegy- és dombvidékeken alakulnak ki a bükkös, vagy tölgyes övben. Meredek, keskeny, vízszivárgásos völgyekben, általában északias kitettséű oldalakon, sziklaletörések, fennsíkperemek alatt jelennek meg. Talajuk sziklás váztalaj, vagy sekély lejtőhordalék erdőtalaj lehet.

Veszélyeztető tényezők: tarvágás, egyéb erdészeti, egészségügyi fakitermelés, fakitermelés miatti talajleomosódás, túltartott vadállomány, idegenhonos növényfajok inváziója

Az élőhely jellemzően érintett az erdőgazdálkodással, elsősorban érintetlen talajvédelmi erdők. A fakitermelésre tervezett erdőrészeknek kis foltjait érintheti. Ezen sziklás foltok a véghasználatok során hagyásfa csoportként visszahagyásra kerülnek. Fentiek miatt az erdőgazdálkodással közvetlenül általában nem érintett az élőhely.

91E0 * Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (HUBN20002, HUBN20007)

Ez az élőhely típus nagyon sok társulást foglal magába, a felülvizsgált területen az *Aegopodio-Alnetum* (Podagrafüves égerliget) társulás fordul elő. Hegy és dombvidékeken alakulnak ki a patakok mentén. A víz csak ritkán, nagy esőzésekkel árasztja el őket, de a talajvízszint magas. Talajuk öntés, vagy hordalék jellegű, nitrogéntartalma magas.

Általában erdőgazdálkodással nem érintett az élőhely. Jellemzően az erdőrészek völgy menti kis foltjaiban fordul elő. Fakitermelés során érintetlenül hagyandó, közelítés során kímélendő.

91G0 * Pannon gyertyános-tölgyesek *Quercus petraeával* és *Carpinus betulus*szal (HUBN20002)

A gyertyános-kocsánytalan tölgyesek domb- és hegyoldalakon szinte bármilyen alapkőzeten, leggyakrabban agyagbemosódásos barna erdőtalajon, ritkábban közethatású talajokon, lejtőhordalék erdőtalajokon alakulnak ki. A mészkerülő állományok savanyú, nem podzolos barna erdőtalajon is előfordulnak. Az erdőgazdálkodással jellemzően érintett társulás.

Az erdészeti beavatkozások hatásának minimálisra csökkentése érdekében előírt védelmi intézkedések:

- Az erdőfelújításuk csak fokozatos felújítógáshoz kapcsolódó természetes mageredetű, vagy - nagyobb gyertyán elegy esetén - mesterséges kiegészítéssel kerültek tervezésre.
- Nevelővágások során a honos kísérőfajok kímélete szükséges (mezei szil, mezei juhar, madárcseresznye stb.)
- A fahasználatok során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedeit lehetőség szerint teljes mértékben el kell távolítani, az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel.
- Az állományszegélyeket, illetve az állomány alatti cserjeszintet az erdőfelújítást nem veszélyeztető mértékben meg kell kímélni.
- Az erdőrészteltekben található idős, odvas, böhöncös faegyedek visszahagyandók.
- A véghasználattal érintett erdőrészteltekben hagyásfa csoportok kijelölése szükséges, az élőfa készlet 5 %-áig.
- A gyérítések és véghasználatok során 5 m³/ha mértékig (az állomány átlagos átmérőjét elérő közép- vagy mellmagassági átmérőjű) álló és fekvő holtfa jelenlétének biztosítása kívánatos.

A terv szerinti gazdálkodás mellett, a fenti előírások betartásával az élőhely kiterjedése nem csökken, szerkezete folyamatosan megújul. A hagyásfa csoportok és a holtfa biztosítják a jelölő élőhely biológiai sokféleségének megőrzését.

91H0 Pannon molyhos tölgyesek (HUBN20002, HUBN20007)

Ez az élőhely két eltérő élőhely típust foglal magába, a mész- és melegkedvelő tölgyeseket és a molyhos tölgyes bokorerdőket. Meleg, délies kitétséggű lejtőkön, hegyorrokon, hegylábi részeken alakulnak ki, összefüggő állományokat is alkothatnak. Sokféle alapkőzeten előfordulhatnak (de legjellemzőbbek meszes alapkőzeten), talajuk általában sekély, valamilyen közethatású, vagy sziklás-köves váztalaj. A vizsgált területen előforduló társulások *Ceraso mahaleb-Quercetum pubescentis* (Sarjmeggyes bokorerdő) és *Corno-Quercetum pubescentis* (Melegkedvelő tölgyes).

Jellemzően erdőgazdálkodást nem folytatnak az élőhelyen, talajvédelmi erdőként érintetlenül maradnak, azonban néhány fakitermeléssel érintett erdőrészlet kisebb részterületén (foltján) előfordul az élőhely.

Védelmi intézkedések:

- Állományaik érintetlenül hagyandók (kivéve az idegenhonos fafajok – különösen az akác - eltávolítását).
- Az érintett erdőrészteltekben a molyhos tölgyes foltok kijelölendő és véderdőként kezelendő.

91I0 * Euro-szibériai erdőssztyeptölgyesek tölgyfajokkal (*Quercus spp.*) (HUBN20007)

Ez az élőhely kisebb foltokban fordul elő. Az erdőgazdálkodással jellemzően nem érintett élőhely. Az erdészeti beavatkozások hatásának minimálisra csökkentése érdekében *előírt védelmi intézkedések*:

- Állományrészek megőrzése (invazív fafajok eltávolításával) és a faanyag közelítésének tilalma vegetációs időszakban, illetve kíméletes (pl. darabolt fa lovas fogattal) közelítés.

91M0 Pannon cseres-tölgyesek (HUBN20002, HUBN20007)

A Magyar Középhegységben és a dombvidékeken 250–450 (kivételesen 600) m tengerszint feletti magasságoknál alakulnak ki kiterjedt és idős korukban jól záródó, jó növekedésű klímazonális állományai. A legkülönbözőbb alapkőzeteken előfordul, általában mély, közömbös kémhatású vagy enyhén savanyú talajokon, többnyire barna erdőtalajon.

Az erdőgazdálkodással jellemzően érintett élőhely. Az erdészeti beavatkozások hatásának minimálisra csökkentése érdekében *előírt védelmi intézkedések*:

- Felújításuk kizárólag fokozatos felújító vágással, természetes mageredetű erdőfelújítással történik, vegetációs időn kívül, az odvas, böhöncös egyedek visszahagyásával.

Az erdőgazdálkodással érintett jelölő fajok

Erdei élőhely-típusokhoz kötődő jelölő állatfajok **Gerinctelenek**

Havasi cincér (*Rosalia alpina*)

Védett, kiemelt közösségi jelentőségű faj. Főként az Északi-középhegységben és a Dunántúlon fordul elő, újabb adata (2008) a Budai-hegységből is van. Lárvája bükk elhalt, de még lábon álló törzsében, illetve az élő fák vastag, elhalt ágaiban a kéreg alatt, majd a fatestben fejlődik, csak olyan helyeken, ahol a fát napsütés éri (pl. zárt erdőkben a felső lombkoronaszintben). Általában csak a már 50 év feletti erdőállományokban fordul elő, ahol 1-2 éves holt bükkfák találhatók (törzsméret a földtől 1 méterre legalább 25 cm körüli).

Veszélyeztető tényezők: elhalt, beteg vagy sérült fatörzsek eltávolítása, a faállományban kiterjedt homogén korcsoport kialakítása, bükkös állományok helyén tájidegen fajokból álló erdőtelepítés.

Kiemelendő probléma: a faj viszonylag frissen elhalt fákba/farészekbe rakja petéit, ezért a fakitermelés után a farakások helyszínen hagyása a rajzás időszakáig, mintegy ökológiai csapdaként működik. A havasi cincér rajzási időszaka június-augusztus, ha ekkor a téli, tavaszi időszakban kitermelt fák még a területen találhatók, akkor a petéző nőtények az elszállítandó fatörzsekbe fognak petézni. Az így lerakott peték, és ezáltal a következő nemzedék is gyakorlatilag megsemmisül. Ez igen erős állománycsökkenést okoz, főként ha rendszeresen ismétlődik egy adott élőhelyen. A faj érdekében a téli, valamint kora tavaszi időszakban kitermelt fák területéről történő elszállításáról legkésőbb májusig, de más xilofág fajok kímélése miatt még korábban is javasolt a kiszállítás.

Az erdőben kialakított kisebb lécek, ahol az elhalt ágakat, a lábon elhalt fák törzsét napfény érheti, kedvezőek a faj számára, valamint ismert előfordulási helyein az idős (50 év fölötti állományok) egy részének teljes kíméléte, ezen állományok hosszútávú fennmaradásának, jelenlétének biztosítása.

Élőhelytípus (közösségi jelentőségű + egyéb), amelyhez előfordulása köthető: általában bükkösök (9130, 9110) és gyertyános tölgyesek (91G0), ahol viszonylag sok a bükk elegyféként.

Védelmi intézkedések, melyek az egyéb, holtfához kötődő jelölő fajokra előírt fakitermelési korlátozásokkal teljesülnek a terv végrehajtásakor:

- holtfa visszahagyása,
- hagyásfák
- az átlagos vágásérettségi kor emelkedett az erdőtervezéskor,
- faanyag májusig történő kiszállítása az erdőből (ez gazdasági szempontból is szükséges, mivel a faanyag minősége romlik „befülled” a meleg évszakban)

Emlősök

(Dőlt betűtípussal jelezve azon site kódja, ahol a SDF-on a jelölő státuszra vonatkozóan még nem történt meg a változások frissítése.)

Közönséges hiúz (*Lynx lynx*) (HUBN20002)

Fokozottan védett, közösségi jelentőségű, erősen veszélyeztetett ragadozó. A nyolcvanas évekig kipusztultnak hitt emlős egyedszáma nagyon lassú emelkedésbe kezdett. Előfordulása az Északi-középhegység területére korlátozódik. Fennmaradásának feltétele a hazai viszonyok között nagyon nevezhető, összefüggő, háborítatlan erdősegek jelenléte.

Veszélyeztető tényezők között első helyen az összefüggő erdős területek feldarabolódása, utakkal történő felszabdálása áll, de a huzamosabb és intenzív emberi jelenlét is okozhatja az egyedek elvándorlását az érintett területekről.

A hiúz jelenlétét alapvetően nem az erdőgazdálkodás befolyásolja. Az érintett terület utakkal már évszázadok óta be van hálózva. A magas turistaforgalma, üdülők, nyaralók és persze részben az erdőgazdálkodás miatt a faj zavartsága szinte folyamatos.

Védelmi intézkedések:

- vegyes erdőszerkezet kialakítása
- érintetlen véderdők fenntartása

Nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*) (HUBN20002, HUBN20007)

Fokozottan védett, közösségi jelentőségű állatfaj. Hegyvidéki és dombsági összefüggő erdőkben él. Kedveli az idős tölgy-, gyertyán-, és vegyes állományú erdőket, ahol faodvakban található nyáron, de az állomány egy része télen is. A fentiek alapján elterjedési területén a fent nevezett állományú erdőkben az odvas fák meghagyása és lehetőleg összefüggő nagy kiterjedésű idős erdők fenntartása kívánatos. Mivel a faj egyedei a felrepedezett kéreg alatt is előszeretettel tanyáznak, az alkalmas és védendő odvas fák kijelölésénél szakember segítségét kell igénybe venni.

Veszélyeztető tényezők: az alkalmas odvakkal rendelkező (álló) fák eltávolítása, tarvágás és művelési ág váltás és növényvédőszeres, különösen rovarirtószeres nagy területre történő kijuttatása.

Védelmi intézkedések:

- odvas fák visszahagyása,
- fokozatos felújítógátás
- hagyásfák
- *az erdőgazdálkodásban rovarirtó szer használatára az élőhelyén nem kerül sor*

Kis patkósdenevér (*Rhinolophus hipposideros*) (HUBN20002, HUBN20007)

Védett, közösségi jelentőségű denevérfaj. Erősen hegyvidékeinkhez kötődő faj. Nyáron épületekben és földalatti üregekben egyaránt meghúzódik, a telet barlangokban, bányajáratokban, vagy pincékben tölti. Kedveli a mozaikos tájat, a sövényekkel, facsoportokkal szabdaltnak extenzív mezőgazdasági területeket, gyümölcsösöket. Az erdőgazdálkodás által szabdaltnak területek tehát kedvezőek számára.

Veszélyeztető tényezők közül a nyári és téli bújóhelyet érintő beavatkozások a legjelentősebbek, de az öreg gyümölcsösök, parkok, erdőszegélyek vegyszerezése, felszámolása, az intenzív mezőgazdasági művelés szintén hozzájárul állományuk csökkenéséhez.

Védelmi intézkedések:

- *az erdőgazdálkodásban rovarirtószert élőhelyén nem alkalmaznak.*

4.3. Hatásvizsgálati mátrix azokra a jelölő élőhelyekre, melyek az erdőgazdálkodás tervelőírásai alapján érintettek

HUBN20002 Hór-völgy és Déli-Bükk

EU kód	Jelölő élőhely neve	Jelölő élőhelyet érintő erdőgazdálkodási tevékenység	Intézkedés, amellyel a gazdálkodás jelentős hatása elkerülhető
6240	Szubpannon sztyeppék	Közelítés	Az erdőrészekben előforduló kisebb foltokat a környező szegéllyel érintetlenül kell hagyni.
6510	Sík- és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)	Közelítés, szállítás	Kímélete a közelítés, készletezés során. Erdőszegély kímélendő.
9110	Mészkerülő bükkösök	Fakitermelés	A gyérítések és véghasználatok során 5 m ³ /ha mértékig álló és fekvő holtfa visszahagyandó. Az élőhelyen 5 % hagyásfa csoport kijelölése. Odvas, böhöncös idős faegyedek visszahagyandók.
9130	Szubmontán és montán bükkösök (<i>Asperulo-Fagetum</i>)	Fakitermelés, közelítés	Nevelővágások során őshonos kísérő fafajok kímélete. Erdőszegély fenntartása. A gyérítések és véghasználatok során 5 m ³ /ha álló és fekvő holtfa jelenlétének biztosítása. Az élőhelyen 5 % hagyásfa csoport kijelölése. Idős, odvas, böhöncös faegyedek visszahagyandók.
9150	A <i>Cephalanthero-Fagion</i> közép-európai sziklai bükkösei mészkövön	Fakitermelés	Hagyásfa csoportként visszahagyandó. Idős, odvas, böhöncös faegyedek visszahagyandók.
9180	* Lejtők és sziklatörmelékek <i>Tilio-Acerion</i> -erdői	Fakitermelés	Hagyásfa csoportként visszahagyandó.
91E0	* Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)	Fakitermelés, közelítés	Fakitermelés során érintetlenül hagyandó, közelítés során kímélendő.

EU kód	Jelölő élőhely neve	Jelölő élőhelyet érintő erdőgazdálkodási tevékenység	Intézkedés, amellyel a gazdálkodás jelentős hatása elkerülhető
91G0	* Pannon gyertyános-tölgyesek Quercus petraeával és Carpinus betulusszal	Fakitermelés, közelítés	Az erdőfelújításuk csak fokozatos felújítóvágáshoz kapcsolódó természetes mageredetű, vagy - nagyobb gyertyán elegyarány esetén - mesterséges kiegészítéssel kerültek tervezésre. Nevelővágások során a honos kísérőfajok kímélete. Idegenhonos fa- és cserjefajok eltávolítása. Az állományszegélyek, cserjeszint kímélete. Idős, odvas, böhöncös faegyedek visszahagyandók. Hagyásfa csoportok kijelölése. Álló és fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
91H0	* Pannon molyhos tölgyesek Quercus pubescensszel	Fakitermelés	Állományaik érintetlenül hagyandók (kivéve az idegenhonos fafajok eltávolítását). A fakitermeléssel érintett erdőrészekben a molyhos tölgyes foltok kijelölendők és véderdőként kezelendők.
91M0	Pannon cseres-tölgyesek	Fakitermelés	Felújításuk kizárólag fokozatos felújító vágással, természetes mageredetű erdőfelújítással történik. Fakitermelés vegetációs időn kívül, az odvas, böhöncös egyedek visszahagyásával.

A kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípusok *-al jelezve.

EU kód	Jelölő élőhely neve	Jelölő élőhelyet érintő erdőgazdálkodási tevékenység	Intézkedés, amellyel a gazdálkodás jelentős hatása elkerülhető
40A0	* Szubkontinentális peripannon cserjések	Cserjeirtás, fakitermelés, közelítés, szállítás	Az adott erdőszegélyek, tisztások kímélete a fakitermelés során.
6230	* Fajgazdag Nardus-gyepek szilikátos alapkőzetű hegyvidéki területeken és kontinentális európai területek domb- és hegyvidékein	Fakitermelés, közelítés, készletezés, szállítás	Az állományok fakitermeléssel, közelítéssel, készletezéssel nem érinthetők.
6240	Szubpannon sztyeppék	Közelítés	Az erdőrészekben előforduló kisebb foltokat a környező szegéllyel érintetlenül kell hagyni.
6510	Sík- és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)	Közelítés, szállítás	Kímélete a közelítés, készletezés során. Erdőszegély kímélendő.
91E0	* Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)	Fakitermelés, közelítés	Fakitermelés során érintetlenül hagyandó, közelítés során kímélendő.
91G0	* Pannon gyertyános-tölgyesek <i>Quercus petraea</i> -val és <i>Carpinus betulus</i> -szal	Fakitermelés, közelítés	Az erdőfelújításuk csak fokozatos felújítóvágáshoz kapcsolódó természetes mageredetű, vagy -nagyobb gyertyán elegyarány esetén - mesterséges kiegészítéssel kerültek tervezésre. Nevelővágások során a honos kisérfajok kímélete. Idegenhonos fa- és cserjefajok eltávolítása. Az állományszegélyek, cserjeszint kímélete. Idős, odvas, böhöncös faegyedek visszahagyandók. Hagyásfa csoportok kijelölése. Álló és fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
91H0	* Pannon molyhos tölgyesek <i>Quercus pubescens</i> -szel	Fakitermelés	Állományaik érintetlenül hagyandók (kivéve az idegenhonos fafajok eltávolítását). A fakitermeléssel érintett erdőrészekben a molyhos tölgyes foltok kijelölendők és véderdőként kezelendők.

EU kód	Jelölő élőhely neve	Jelölő élőhelyet érintő erdőgazdálkodási tevékenység	Intézkedés, amellyel a gazdálkodás jelentős hatása elkerülhető
91I0	91I0 * Euro-szibériai erdőssztyepptölgyesek tölgyfajokkal (Quercus spp.)	Fakitermelés, közelítés	Állományaik hagyásfa csoportként érintetlenül hagyandók (kivéve az inváziós fafajok eltávolítását). A faanyag közelítése kíméletes módon és vegetációs időn kívül.
91M0	Pannon cseres-tölgyesek	Fakitermelés	Felújításuk kizárólag fokozatos felújító vágással, természetes mageredetű erdőfelújítással történik. Fakitermelés vegetációs időn kívül, az odvas, böhöncös egyedek visszahagyásával.

*A kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípusok *-al jelezve.*

4.4. Hatásvizsgálati mátrix azokra a jelölő fajokra, melyek az erdőgazdálkodás tervelőírásai alapján érintettek

HUBN10003 Bükk-hegység és peremterületei

Jelölő faj neve	Jelölő faj kötődése	Intézkedés, hogy a gazdálkodás hatása ne legyen jelentős
Békászó sas (<i>Aquila pomarina</i>)	Idős, nagy kiterjedésű zárt állományokban	Fészkek körül kb. 300 méter sugarú védőzóna érintetlenül hagyandó. Időbeni korlátozás a fészkek körüli 400 m sugarú körön belül március 15. és augusztus 31. között.
Darázsölyv (<i>Pernis apivorus</i>)	molyhos és cseres-tölgyesekben	Fészkelőhely környékén 100 méteres védőzóna hagyásfacsoportként való visszahagyása, minden erdőgazdálkodási tevékenység megtiltása 200 méteres körzetben a költési időszakban. Földön fekvő holtfa visszahagyása, valamint a fészkelőhelyek háborítatlanságának biztosítása érdekében a revírfoglalási, költési, utódnevelési időszakban (április 15. – augusztus 15.) időbeni korlátozás.
Kék galamb (<i>Columba oenas</i>)	nagyméretű odvas bükkfák	Idős facsoportok hagyásfa csoportként történő visszahagyása, különös tekintettel az odvas fák és az odvas, korhadó, törött, elszáradt törzsek kíméletére. Revírfoglalási, költési és utódnevelési időszakban (március 15. – július 15.) időbeni korlátozás.
Hamvas küllő (<i>Picus canus</i>)	ritkás öreg tölgyesek, ligeterdők és idősebb bükkösök	Idős facsoportok hagyásfa csoportként történő visszahagyása, különös tekintettel az odvas fák és az odvas, korhadó, törött, elszáradt törzsek kíméletére. Revírfoglalási, költési és utódnevelési időszakban (március 15. – július 15.) időbeni korlátozás.
Közép fakopáncs (<i>Dendrocopos medius</i>)	idős tölgyesek	Idős facsoportok hagyásfa csoportként történő visszahagyása, különös tekintettel az odvas fák és az odvas, korhadó, törött, elszáradt törzsek kíméletére. Revírfoglalási, költési és utódnevelési időszakban (március 15. – július 15.) időbeni korlátozás.
Fekete harkály (<i>Dryocopus martius</i>)	idős lombhullató erdők	Idős facsoportok hagyásfa csoportként történő visszahagyása, különös tekintettel az odvas fák és az odvas, korhadó, törött, elszáradt törzsek kíméletére. Revírfoglalási, költési és utódnevelési időszakban (március 15. – július 15.) időbeni korlátozás.
Örvös légykapó (<i>Ficedula albicollis.</i>)	álló holtfa	Holtfa és odvas fa visszahagyás.
Fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>)	idős, zavartalan erdők	Böhöncök visszahagyása hagyásfaként. A meglévő fészkek körül a BNPI által megadott védőzóna visszahagyása, revírfoglalási, költési, utódnevelési időszakban (március 15. – augusztus 15.) időbeni korlátozás.

HUBN20002 Hór-völgy és Déli-Bükk

Jelölő faj neve	Jelölő faj kötődése	Intézkedés, hogy a gazdálkodás hatása ne legyen jelentős
* Havasi cincér (<i>Rosalia alpina</i>)	bükk elhalt, de még lábon álló törzsei	Holtfa visszahagyása. Hagyásfák. Az átlagos vágásérettségi kor emelkedett az erdőtervezéskor. A faanyag májusig történő kiszállítása az erdőből.
Közönséges hiúz (<i>Lynx lynx</i>)	összefüggő erdős területek	Szállaló erdők kialakítása, értetlen véderdők fenntartása.
Nyugati pisedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>)	idős tölgy, gyertyán állományú erdők odvas fái	Odvas fák visszahagyása. Fokozatos felújítógáz. Idős erdők fenntartása: véderdők, hagyásfák. Rovarirtó szer használatának mellőzése.
Kis patkósdenevér (<i>Rhinolophus hipposideros</i>)	természetszerű erdők	Tájidegen fafajú erdők visszaszorítása. Vízfolyások környékének kímélete. Rovarirtó szer használatának mellőzése.

HUBN20007 Kisgyőri Halom-vár-Csincse-völgy-Cseh-völgy

Jelölő faj neve	Jelölő faj kötődése	Intézkedés, hogy a gazdálkodás hatása ne legyen jelentős
Nyugati pisedenevér (<i>Barbastella barbastellus</i>)	idős tölgy, gyertyán állományú erdők odvas fái	Odvas fák visszahagyása. Fokozatos felújítógáz. Idős erdők fenntartása: véderdők, hagyásfák. Rovarirtó szer használatának mellőzése.
Kis patkósdenevér (<i>Rhinolophus hipposideros</i>)	természetszerű erdők	Tájidegen fafajú erdők visszaszorítása. Vízfolyások környékének kímélete. Rovarirtó szer használatának mellőzése.

SDF frissítésre váró jelölő faj dőlt betűvel jelezve

A kiemelt közösségi jelentőségű faj *-al jelezve.

Miskolc, 2014. december 9.

Török Tamás
erdőfelügyelő

BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL

ERDÉSZETI IGAZGATÓSÁGA

Nyilatkozat

a Dél-Borsodi Erdőtervezési Körzetben jóváhagyott erdőtervekben az erdőgazdálkodásra vonatkozóan megállapított előírásoknak a Bükk-hegység és peremterületei (HUBN10003), a Hór-völgy és Déli-Bükk (HUBN20002), továbbá a Kisgyőri Halom-vár-Csincse-völgy-Cseh-völgy (HUBN20007) Natura 2000 területre, valamint a kijelölés alapjául szolgáló élőhelytípusok és fajok (állat- és növényfajok) természetvédelmi helyzetére gyakorolt hatásainak vizsgálatáról.

Az Erdőtervezési Körzetben található, vizsgált Natura 2000 terület

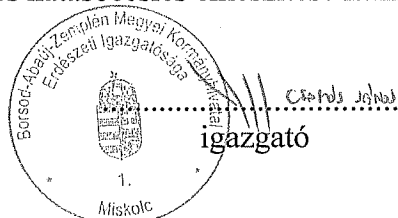
kódja	Natura 2000 terület neve	státusza	érintett terület (ha)	érintett NPI ¹
HUBN10003	Bükk-hegység és peremterületei	KMT	2291,93	Bükki NPI
HUBN20002	Hór-völgy és Déli-Bükk	KJTM	150,04	Bükki NPI
HUBN20007	Kisgyőri Halom-vár-Csincse-völgy-Cseh-völgy	KJTM	641,56	Bükki NPI

KMT: különleges madárvédelmi terület; érintett terület az Országos Erdőállomány Adattár (továbbiakban: Adattár) alapján

KJTM: különleges jelentőségű természetmegőrzési terület; érintett terület az Adattár alapján

Az erdőgazdálkodásra vonatkozóan a XXIV/1131/1/2010. és XXIV/1131/24/2010. számon jóváhagyott erdőtervekben megállapított előírásoknak a Dél-Borsodi Erdőtervezési Körzet területén található Bükk-hegység és peremterületei (HUBN10003), a Hór-völgy és Déli-Bükk (HUBN20002), továbbá a Kisgyőri Halom-vár-Csincse-völgy-Cseh-völgy (HUBN20007) Natura 2000 területre, valamint a kijelölés alapjául szolgáló élőhelytípusok és fajok természetvédelmi helyzetére gyakorolt hatásainak értékeléséről készült elővizsgálati dokumentáció alapján megállapítható, hogy a körzeti erdőterv szerinti erdőgazdálkodásra vonatkozó előírások jelentős kedvezőtlen hatása nem állapítható meg a felsorolásra került Natura 2000 területek vonatkozásában a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű élőhelytípusok és fajok természetvédelmi helyzetére, ezért az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi területekről szóló 275/2004. (X. 8) Korm. rendelet 10. § (3) bekezdés, és a 11/2010. (II.4.) FVM rendelet 10. § szerint részletes hatásbecslés elkészítése nem szükséges.

Dátum: Miskolc, 2014. december 10.

¹A 275/2004. Korm. rendelet mellékleteiben rögzített működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság.